

Accoya® -lahoamaton puu kaikkein rakentamiseen

• Julkisivut • Terassit • Piha- ja aluerakenteet

Matinkaaren silta, sillan kaiteet,
Vanhankaupungin koski, Helsinki

Jopa
50
vuoden
takuu

Niittyajan silta,
Viikinojan puisto, Helsinki

NOVENBERG

FACADE • GARDEN • INDOOR • ART

www.novenberg.fi
info@novenberg.fi

Nyt myös valmiiksi palonsuojakäsiteltynä
Accoya puujulkisivut + Burnblock- palonsuoja
käsittely = myrkyttömät ja ekologiset
ratkaisut. Kestävää kehitystä!

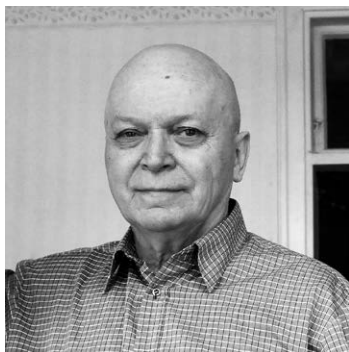
Koristerimoitus, "Vihreistä vihrein"
asuinkeuhasto, Helsinki

Lidl pääkonttori alakatot, terassit
ja koristerimoitus, Espoo

Maan päällä

50
25

Maan alla

LEO KOSONEN

SAFAn yhdyskuntasuunnittelun toimikunnan jäsen

Kaupunkiarkkitehtuuria

Lukuisissa kaupungeissa on viime vuosikymmeninä suuntauduttu kävelijän mittakaavaan, ja niihin on syntynyt uutta ja-lankulkukaupungin arkkitehtuuria. Vastaavaa uudistumista on tapahtunut myös asemiin ja pysäkkeihin tukeutuvassa joukkoliikennekaupungin rakentamisessa. Autokaupunki puolestaan menettää uskottavuuttaan, ja kaupunkikudoksen kolminaisuuden tunnistaminen yleistyy.

Tämä suuntautuminen näkyy myös uudessa Kuopion arkkitehtuuripoliittisessa ohjelmassa, jossa eri kaupunkiympäristöjen arkkitehtuuri on nostettu muun arkkitehtuuripohdinnan rinnalle. Ohjelman taustalla on Kuopion toiminta edelläkävijänä kaupunkikudokset (*urban fabrics*) tunnistavan "Kuopion mallin" käytössä. Malli on tuottanut onnistuneita ja-lankulku- ja joukkoliikennekaupungin hankkeita, jotka ovat uudistaneet kaupunkia ja samalla hillinneet autokaupungin kudoksen paisumista.

Ohjelmassa käytetään tavanomaisesta poikkeavia termejä, kuten kaupunkirakennustaide, joka oli jo edellisessä ohjelmassa, sekä kaupunkiarkkitehtuuri. Samalla tunnistetaan kaupunkiarkkitehtuurin tyyppejä, joita kaupunkikudosten tuottamiin kaupunkiympäristöihin on syntynyt. Niinpä ohjelmassa tarkastellaan esimerkiksi jalankulkukaupungin arkkitehtuuria, joukkoliikennekaupungin arkkitehtuuria ja kaupunkiarkkitehtuurin vähäisyyttä autokaupungin alueilla. Ohjelmassa tunnistetaan,

että arkkitehtuuri jäsentyy arkkitehtonisia ominaisuuksia määrittävien tekijöiden suhteen kolmeen ryhmään sen mukaan, mikä kudos on antanut kaupunkiympäristölle perusmuodon ja toiminnallisen sisällön. Näitä tekijöitä, joissa erot tulevat esiin, ovat muun muassa mittakaava, kaupunkitilat, rakennustyyppi, toiminnat ja elintavat.

Kuopion esimerkkikohteet osoittavat, että hyvää kaupunkiarkkitehtuuria voidaan tuottaa samanaikaisesti kaikkiin kaupunkikudoksiin, kunhan ne ensin kunnolla tunnistetaan ja panostusta ja-lankulku- ja joukkoliikennekaupungin kudoksiin lisätään. Näin niiden kehittäminen ja kaupunkiarkkitehtuuri eivät huku autokaupungin ongelmiin ja kasvuhankkeisiin, kuten lukemattomissa kaupungeissa yhä tapahtuu.

Kuopion kokemukset osoittavat myös, että onnistuakseen kaupunkihankkeiden johtoon tarvitaan arkkitehteja, joilla on ymmärrys, taito ja valtuudet toimia hankkeissa kaupunkiarkkitehtuurin pääsuunnittelijoina (*principal urban designer*). Moninaisten johtamisuudistusten keskellä tämä on syytä ymmärtää ja ottaa huomioon.

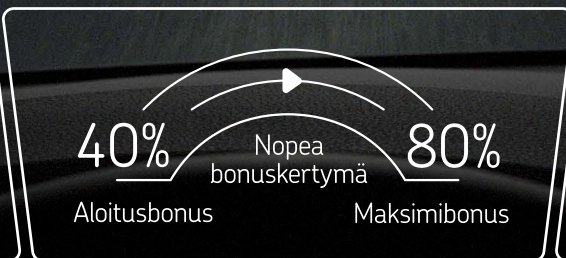
Ohjelma ja siihen liittyvä sanasto ovat osoitteessa www.kuopio.fi/kaavoitus.

Tekstiä kaupunkikudoksista ja Urban Fabrics-teoriasta on verkossa SYKE 4/2012 -raportissa.

Ota kokonaisuus haltuun.

Uusi liikennevakuutuksemme on nyt täällä.

Lue lisää OPn liikennevakuutuksesta: op.fi/auto

Vakuutuksen myöntää OP Vakuutus Oy.

Tiesitkö, että liittosi jäsenenä saat etuja useimmista vakuutuksistaamme. Soita 0303 0303* tai käy konttorissamme, niin kerromme lisää.
*kiinteän verkon lankaliittymistä ja kotimaisista matkapuhelinliittymistä 0,0825 e/puhelu sekä 0,12 e/min (hinta sisältää ALV:n).

3 PÄÄKIRJOITUS

Kaupunkiarkkitehtuuria *Leo Kosonen*

6 HAASTATTELU

Kristian Gullichsen ja mittakaavan oppitunti
Anni Vartola

10 TAPAHTUMAT

- 10 **Uudistuva kaupunki on asukkaiden**
Marja Salminen
- 12 **Arkkitehtuuri kaipaa kestävyyttä ja eettisyyttä**
Katrin Koov
- 16 **Massiivinen seminaari** *Pekka Hänninen*

18 PUHEENJOHTAJALTA

Yhteistyön haaste kira-alalle *Leena Rossi*

20 NÄYTTELYT

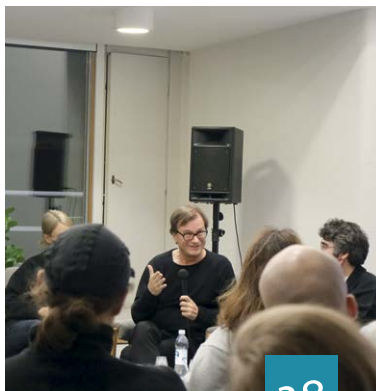
Aina ajankohtainen Louis Kahn *Arvi Ilonen*

22 KOLUMNI

Kuva ammatista ja ammattikuva *Matti Vatiolo*

24 KILPAILUT

- 24 **Vanha virastokeskus uudistuu** *Espoossa*
Vesa Humalisto
- 28 **Ylivieskan kotikirkosta uusi maamerkki**
Janne Pihlajaniemi ja Ulla Rahola

38 OSASTOT

- 38 **Lisää keskustelua arkkitehtuuriin!** *Päivi Virtanen*
- 39 **Seinät kertovat: opiskelijan näkökulma** *Ella Müller*
- 42 **Asumisen laatu, mitä se on?** *Eeva Korhonen*
- 43 **Ei enää outoja lintuja** *Annikka Tapaninen*

46 ATL

ATL uudistuu *Kalle Euro*

48 MARK

Virtaavan joen voimalla *Elina Kataja*

ILMESTYY: vko 47
12 numeroa vuodessa
Vuodesta 1949
ISSN 0044-8915
Aikakauslehtien liiton jäsen
SAFAn, MARK:n, ATL:n ja
SUM:n uutis- ja tiedotuslehti

JULKAISIJA:
Suomen Arkkitehtiliitto –
Finlands Arkitektförbund ry SAFa
Runeberginkatu 5, 00100 Helsinki
puh. 09 584 448, fax 09 5844 4222
au@safa.fi, au.safa.fi, @au_uutiset

PÄÄTOIMITTAJA:
Paula Huotelin
paula.huotelin@safa.fi
puh. 040 556 2827

TOIMITUSSIHTEERI:
Anne Haatainen
au@safa.fi, puh. 040 169 2213
Avustaja: Riina Behl
Toimittaja: Päivi Virtanen
Ulkoasu: Anne Haatainen

Paino: Lönnberg Print & Promo

LEHTITILAUKSET JA
OSOITTEENMUUTOKSET:
TILAAJAT: julkaisut@safa.fi
puh. 09 5844 4221
JÄSENET: jäsenasiat@safa.fi

ILMOITUSMYNTI:
Jussi Piha, puh. 050 522 5475
Timo Lepistö, puh. 044 534 9878
etunimi.sukunimi@saarsalo.fi

KANSIKUVA:
Aalto-yliopiston Dipolin
peruskorjaus, Arkkitehtitoimisto
ALA, vuosi 2017.
Kuva Tuomas Uusheimo.

Ilmoitusaineiston jättöajat:
au.safa.fi

ILMESTYMISAJAT:

Nro	*Ilmoitusaineisto	Ilmestyy
12 2017	1.12.	20.12.
1 2018	8.1.	25.1.

*(Ilmoitusvaraukset viikkoa ennen ja toimitettava aineisto kahta viikkoa aikaisemmin.)

”

ARKKITEHTUURISSA ON PARHAIMMILLAAN
IHANTEELLISUUTTA. JOS KURI ON
LÖYHENTYNYT, SE TARKOITTAÄ SITÀ, ETEI
IHANTEELLISUUTTA ENÄÄ ETSITÄ.

Kristian Gullichsen ja mittakaavan oppitunti

Villa Mairea näyttää arkkitehtuurikirjoissa suurelta ja ylelliseltä. Todellisuudessa talo kutsuu luokseen. **Alvar Aallon** sanat *"arkkitehtuuri tekee elämästä pikkuisen parempaa"* kiteytyvät täällä lempeäksi kodikkuudeksi – luonnon-materiaalien, valon ja sydämellisen käytännöllisyyden merkil-lisen taidokkaaksi yhdistelmäksi.

Villa Mairean henki syttyy eloon, kun **Kristian Gullichsen** ja mäyräkoira Elli saapuvat toivottamaan tervetulleeksi. Tässä ta-
lossa on tehty suomalaisen modernismin historiaa, jonka yksi luku on syytä omistaa syksyistä viikonloppua lapsuudenkodis-
saan viettävälle isännälle. Hän selailee mielissään viisi vuotta sitten hänelle tehtyä *Theory Free Zone* -juhlakirjaa. Monipuoli-nen ura on ollut täynnä ihmisiä, matkoja, pitkiä lounaita, juh-
lia, työtä, arkkitehtuuria ja Alvar Aaltoa.

Gullichsen tunnetaan anteliaana ja helposti lähestyttävänä seuramiehenä, jolla on valtavat verkostot. Näitä verkostoja on käytetty hyväksi lukemattomien erilaisten hankkeiden edistä-misessä. *"Sukuvika"*, hän naurattaa.

Arkkitehtuurin portsari

Läheisiä kollegojaan Gullichsen tapaa yhä lähes päivittäin toi-mistossaan. Lounas etelähelsinkiläisessä Bucatinossa on tär-
keä rutiini. Kaiken nielevän suunnittelutyön vaihtuminen väl-jempään seurusteluun omalla aikataululla on ollut hänelle helpotus. Gullichsen oli aktiiviurallaan mukana miltei kaikis-sa arkkitehtuuriin liittyvissä ponnistuksissa Suomessa. Esimer-kiksi Alvar Aalto -symposiumien käynnistäminen vaati innos-tusta ja tiivistä yhteistyötä eri instituutioiden välillä sekä Gul-lichsenin kaltaisen vaikuttajan sinnikästä taustatyötä.

– *Mä olen tarvittaessa avannut ovia, olen ollut tämmönen arkkitehtuurin portsari.*

Gullichsen on kuitenkin aina pyrkinyt tuulettamaan hyvä veli -kerhojen ilmapiiriä laajentamalla kontaktejaan maailmal-le, etenkin Viroon ja Ranskaan. Tätä reittiä pitkin suomalaista arkkitehtuuria on viety maailmalle, ja paluupostissa maamme arkkitehtuurikeskusteluun on saatu uusia ajatuksia. Huippu-
kausi ajoittui 1990–2000-luvuille, kun Gullichsen toimi muun muassa *Arkkitehti*-lehden toimitusneuvoston puheenjohtaja-na ja **Marja-Riitta Norrin** johtaman Rakennustaiteen museon

hallituksen puheenjohtajana. Nykyarkkitehtuurin katselmuk-sia vietiin ja tuotiin, ja arkkitehtuurin ilmiöitä tarkasteltiin vali-koivasti, mutta monesta näkökulmasta.

Useimmiten Gullichsenia on vienyt maailmalle Alvar Aalto, jonka arkkitehtuuri tuntuu puhuttelevan kaikkia. Muut suuret suomalaisarkkitehdit, kuten **Reima Pietilä** tai **Aarno Ruusu-vuori**, ovat aina jakaneet enemmän mielipiteitä. Gullichsen muistuttaa, kuinka tinkimättömyys, veistoksellisuus, elämyk-sellisyys ja orgaanisuus voidaan kokea myös kylmäkiskoisuu-tena, subjektiivisuutena, pinnallisuutena ja itsetarkoitukselli-sena formalismina.

KUKA?

- > Kristian Gullichsen, syntynyt 1932 ja valmistunut Teknillisestä korkeakoulusta arkkitehdiksi 1961.
- > Professori h.c. 1986, Aalto-yliopiston kunniatohtori 2010.
- > SAFAn kunniajäsen vuodesta 2012.
- > Arkkitehtitoimisto Kristian Gullichsen 1961–1973, Arkkitehtitoimisto Gullichsen–Kairamo–Vormala 1973–1994, Gullichsen Vormala Arkkitehdit 1994–.
- > Tunnetuimpia töitä mm. puurakenteinen lomatalo-järjestelmä Moduli yhdessä Juhani Pallasmaan kanssa 1970, Malmin kirkko 1980, Kauniaisten kirkko 1983, Pieksämäen kulttuurikeskus 1989, Helsingin Stockman-nin tavaratalon laajennus 1989, Suomen Tukholman-suurlähetystö 2002, Lleidan yliopistokirjasto 2004.
- > Merkittävimpiä tunnustuksia mm. Rakennustaiteen valtionpalkinto yhdessä Erkki Kairamon ja Timo Vormalan kanssa 1978, Pro Finlandia -mitali 1991, Prinssi Eugen -mitali 2004, Ranskan arkkitehtuuriakatemian kultamitali 2007.
- > Toiminut mm. Alvar Aalto -säätion, Maire-a-säätion ja Rakennustaiteen museon hallituksen puheenjohtajana.

Taantumuksellisuus ja ajan henki

Gullichsenin omaa arkkitehtuuria leimaavat eläytyminen paikan henkeen ja mittakaavan suvereeni hallinta. Erinomaisen esimerkin tästä tarjoaa ajaton ja vaikuttava Malmin kirkko Helsingissä.

– *Kirkon syntyvaiheessa arkkitehtikunnassa vallitsi yleinen mielipide, ettei se ole riittävän radikaali. Se ei ollut silloin niin sanotusti ajan hermolla, vaan joidenkin mielestä taantumuksellinen. Koen kuitenkin onnistuneeni, enkä kokenut tarvetta korausliikkeeseen.*

Gullichsen haki linjaansa ja vaikutteita muun muassa tutkimalla 1950–1960-lukujen tanskalaista ja ruotsalaista arkkitehtuuria ja versioimalla Aallon perintöä. Hänen arkkitehtuurinsa on aina suhtautunut rennon kunnioittavasti referensseihin ja sitaatteihin.

– *Tämä oli mulle oikeastaan oma diivailun laji, jota harrastin. Paljastin aina rohkeasti kaikki lähteeni ja kaikki paikat, joista olin saanut vaikutteita.*

Vaikutteista voimakkain lienee ollut Gullichsenin lapsuuden ympäristö: Villa Mairean arkkitehtuurin yksityiskohtien toisintoja löytää melkein jokaisesta Gullichsenin työstä. Arkkitehtuurin ja kuvataiteen perusteet imeytyivät hänen DNA:hansa kuin itsestään. Noormarkussa kerrotun tarinan mukaan Gullichsen tykkäsi pikkupoikana köllötellä selällään olohuoneen lattialla katselemassa Mairean kattoa. Hän sai talon henkilökunnalta lempinimen Professori Pilvinen.

– *Olin kuulemma kuin puusta pudonnut, aina vähän hämmästynt.*

Ovi raottuu osaamisella

Gullichsenin mielestä arkkitehtuurin tekemisen perusta on rakennusteknisessä osaamisessa, sen jälkeen tulee mittakaavan hallinta. Muut asiat voi toteuttaa vasta, kun perustus on valmis. Hän vihaa kaikenlaisia teorioita, mutta on sen sijaan aina ollut kiinnostunut humanismista, ihmisenä olemisen tavoista, elämästä itsestään. Juuri tähän ajatukseen liittyy hänen väitteensä siitä, ettei arkkitehtuuria voi opettaa.

– *Eihän arkkitehtuuria voi opettaa sillä ajatuksella, että nyt kun minä olen lukenut kaikki nämä kirjat ja ohjeet, niin nyt minä osaan. Se ei ole totta. Se ei ole mahdollista. Arkkitehtuurin keinot ja resurssit pitää sisäistää, niiden kanssa pitää tulla tutuiksi. Vasta sen jälkeen alkaa arkkitehtuurin ovi pikkasen avautua.*

Arkkitehtuurin tekemiseen oppiminen arkkitehtuuritoimistojen työyhteisöissä on ollut Gullichsenille itselleen tärkeää. Myös hänen omassa toimistossaan on kasvatettu melkoinen joukko nykyarkkitehtuurimme tekijöitä.

– *He ovat päässeet katsomaan lähietäisyydeltä arkkitehtuurin tekemisen prosessia ja sen tuloksia. Ei heille ole erikseen tar-*

vinnut neuvoa, että asiat tehdään näin tai noin. Arkkitehtuurin tai minkä tahansa luovan alan hallitseminen perustuu tietynlaiseen osaamiseen. Eläytymispuoli on suunnittelussa kuitenkin paljon tärkeämpää kuin tietopuoli.

Asenteensa hän kertoo oppineensa Aallon toimistossa.

– *Olin omaksunut kriittisen asenteen arkkitehtuurin valtavirtaa kohtaan jo ennen kuin aloin pitää omaa toimistoani. Se oli liian yksipuolinen tie, sillä ei pääse pitkälle. Ymmärsin sen ehkä aikaisemmin kuin monet kollegat.*

Hänen lempisanontojaan on ”arkkitehtuurista puolet on tuuria”. Hänelle itselleen kävi aikoinaan hyvä tuuri syntyä onnellisten tähtien alla ja oppia arkkitehtuurin ammattilaiseksi boheemilla ja vapaamielisellä 1960-luvulla. Hän on saanut tehdä kiinnostavia töitä yhdessä taitavien ihmisten kanssa.

Velvollisuus olla iäti ajankohtaista

Gullichsenin työluetteloon kuuluu yli 160 suunnitelmaa. Osa on jäänyt toteutumatta, osaa rakastetaan perheen kotina jo toisessa polvessa tai ihaillaan maamme modernin rakennusperinnön arvokohteina. Gullichsenin taiteellinen työ on kestänyt aikaa.

– *Hyvin ne ovat pitäneet pintansa. Arkkitehtuurin velvollisuus on olla iäti ajankohtaista. Jos arkkitehtuuri koetaan vanhanaikaiseksi, sitä ei enää haluta. Se halutaan purkaa, tilalle halutaan uusi. Ei Villa Maireakaan olisi pysynyt näin hyvässä kunnossa, jos taloa kohtaan ei olisi riittänyt innostusta. Hyvän arkkitehtuurin merkki on se, että se säilyy. Talosta välittävät ihmiset ovat arkkitehdin paras palkinto.*

Pilalle korjaamisiakaan ei Gullichsenin piirtämille taloille ole vielä tehty, pois lukien jotkut yksityistalot ja Moduli-lomat. Julkisten rakennusten tiloihin on toki kertynyt arkkitehtuurin kanssa riitelevää rekvisiittaa, ja etenkin 1980-luvulla suositut takat nuokkuvat monin paikoin käyttämättöminä.

Esimerkiksi Pieksämäen kulttuurikeskus Poleenin (1989) pääaulaan piirretty takkanurkkaus suunniteltiin aikoinaan kylmissään olevien savolaisten kohtaamispaikaksi. Talo on pidetty hyvässä kunnossa, mutta jotain ajastamme kertoo se, että takassa loimuava tuli on nykyisin korvattu valosomisteilla.

Huonon arkkitehtuurin syvät juuret

Gullichsen on toki kokenut pahempiakin pettymyksiä. Suoraa arvostelua hän ei myönnä kuulleensa – tai oikeammin ”*mun korvat on mennyt silloin lukkoon*”. Enemmän harmittavat syystä tai toisesta toteutumattomiksi jääneet suunnitelmat.

– *Suunnitelmaa ei saa jättää kesken, se täytyy tehdä valmiiksi.*

Hänen suunnittelutyönsä lähtökohtia ovat visio lopputuloksesta ja huolella tutkittu pohjapiirustus. Gullichsen tunnetaan tarkkana piirtäjänä, joka paneutuu intohimoisesti ja nautinnolla pieniin yksityiskohtiin.

”

ELÄTYMISPUOLI ON
SUUNNITTELUSSA KUITENKIN
PALJON TÄRKEÄMPÄÄ KUIN
TIETOPUOLI.

KIRSI GULLICHSEN

Gullichsenin panos on ollut merkittävä myös arkkitehtuuri-kilpailujen tuomarina. Hän kuvailee tuomarityöskentelyä vaa-
tivaksi ja aikaa vieväksi.

– Työhön täytyy todella paneutua. Mielipidettä ei saa muo-
dostaa jonkin pienen havainnon perusteella. Arkkitehtuurikilpai-
lun tuomarilla on suuri vastuu, työ täytyy tehdä huolellisesti.

Hän edellyttää kunnollista, paneutuvaa työskentelyä myös
kilpailijoilta.

– Huonosti rakennettu työ on usein aivan kelvoton. Ja huonosti rakennettu on usein myös huonosti piirretty. Ja huonosti piirretty työ on huonosti ajateltu. Huonolla arkkitehtuurilla on syvät juuret. Hyvässä työssä kaikki nämä vaiheet ovat kunnossa.

Lukemattomissa kilpailuissa menestynyt Gullichsen suh-
tautuu kilpailemiseen hauskana puuhana, eräänlaisena arkki-
tehtien intohimona. Hänestä kilpaileminen on myös omalla
tavallaan arkkitehtien jatko- ja täydennyskoulutusta. Kilpailu-
ehdotuksen tekemiseen uhrattu aika ja vaiva maksavat itsensä
takaisin muodossa tai toisessa.

Arkkitehtuurin kuri on löyhentynyt

Arkkitehtuurin ikuinen kohtalo on tasapainotella edistyselli-
syyden ja tottumusten välillä. Vaikka Gullichsenin arkkitehtuu-
ri edustaa modernismin perintöä, hän on myös tehnyt kokei-
luja ja ottanut sekä arkkitehtonisia että teknisiä riskejä.

– Arkkitehtuurissa on aivan luonnollista pyrkiä tekemään
asiat eri lailla kuin aiemmin. Harva luova henkilö tyytyy toista-
maan vanhoja juttuja. Vanhojen vitsien kertominen ei ole kau-
hean hauskaa – kenellekään.

Provokatiivisin työ Gullichsenin uralla lienee ollut teräs-
lasilaatikko, joka sai ensimmäisen palkinnon Salpausselän
kirkkokilpailussa vuonna 1967. Ehdotusta ei kuitenkaan toteu-
tettu, vaan työ annettiin kolmannen palkinnon voittaneille
Woldemar Baeckmanille ja Helmer Löfströmille.

– Olin melko varma, että ehdotukseni hylätään. Työni oli
haaste, en halunnut sen jäävän huomiotta. Perspektiivikuvassa
kirkon yläpuolella seilasi Supermies. Se edusti jotain muuta kuin
oikeaa, olemassa olevaa maailmaa.

Nuoren arkkitehtipolven töitä Gullichsen ei enää aktiivises-
ti seuraa. Hän löytää nykyarkkitehtuurista kovin vähän kiin-
nostavia piirteitä. Gullichsenin rima on korkealla: mikä tahan-
sa ei sytytä, eikä mihin tahansa ole syytä lähteä mukaan. Hä-
nen mielestään arkkitehtuurin kuri on löystynyt ja arkkiteh-
tuurin oppijärjestelmä on väljentynt. Tämä näkyy arkkitehdin
työn ja ammatin yhteiskunnallisessa ymmärryksessä ja arvos-
tuksessa.

Lisäksi se näkyy Gullichsenin mielestä siinä, kuinka arkkiteh-
tuuria on ruvettu käyttämään visualisointikeinona hankkeissa,
jotka tavoittelevat aivan muita asioita kuin hyvää rakentamista,
kulttuuria ja kaupunkiympäristöä. Arkkitehdit ovat menneet
liian usein liian kritiikittä mukaan projekteihin. Samalla arkki-
tehtuurista on tullut formalistista ja julkisuushakuista.

– Arkkitehtuurissa on parhaimmillaan ihanteellisuutta. Jos
kuri on löyhentynyt, se tarkoittaa sitä, ettei ihanteellisuutta enää
etsitä. Yhteiskunnalliset ilmiöt heijastuvat arkkitehteihinkin. Ku-
lutusyhteiskunnan holtiton meno antaa enemmän huomiota
pinnallisille kuin syvällisille arvoille. Arkkitehdeissa on onneksi
myös niitä, jotka eivät halua esiintyä parantajina julistamassa
kaikenlaisia haavekuvia.

Kristian Gullichsenin yli 60 vuotta kestänyt aktiiviura arkki-
tehtuurin tekijänä antaa hänen ajatuksilleen aivan omanlai-
sensa mittakaavan. Professori Pilvisen viesti on vakava ja pai-
nokas.

– Arkkitehtuuri ei ole viihdettä. Muodikkuus ja arkkitehtuuri
eivät sovi samaan kategoriaan.

Anni Vartola

Anni Sinnemäki.

PIIA SELROOS

Uudistuva kaupunki on asukkaiden

Kaupunkeja uudistetaan yhdessä asukkaiden kanssa, heidän ideoitaan ja toiveitaan kuunnellen. Tämä on henki kaikissa suuremmissa kaupungeissa, kävi ilmi Uudistuva kaupunki -seminaarissa Heurekassa.

Vantaan kaupunki haluaa olla tulevaisuudessa asukkaiden kaupunki, ja se teki ensimmäisenä suuren työn vantaalaisten näkemysten kartoittamiseksi. Sen kyselyihin, työpajoihin ja seminaareihin osallistui peräti 20 000 asukasta, etupäässä koululaisia mutta myös asukasyhdistysten väkeä. He hahmottelivat Vantaan tulevaisuuskuvat vuosille 2027, 2067 sekä 2117.

”Asukkaiden ja paikallisyhteisöjen rooli vahvistuu kaupunkisuunnittelussa. Samalla he myös pitävät enemmän huolta kaupungistaan ja ottavat vastuuta esimerkiksi asuinalueiden turvallisuudesta”, kuvaa tuloksia kaupunkisuunnittelujohtaja **Tarja Laine**.

Vantaa ottaa yleiskaavoituksen peruseriaatteen vihreän vallankumouksen: jokaisella pitää olla käyttöliittymä lähivihreään alle 300 metrin päässä kotoa. Eri asuinalueita on kohdeltava tasapuolisesti ja yhteisöllisyyttä arvostaen. Voimavarana ovat liikennepalvelut muualle seudulle ja maailmalle.

Tampereelle smart city

Tampere taas pureutuu tulevaisuuden hahmottamiseen kehittämällä sata vuotta vanhasta, tyhjentyneestä Hiedanrannan tehdasalueesta älykästä ja kestäväää kaupunginosaa, *smart cityä*. Tavoitteena on 25 000 asukkaan ja 10 000 työntekijän kaupunginosa. Työn murroksen vuoksi ei enää puhuta työpaikoista, koska työ ei ole tulevaisuudessa paikkaan sidottua.

Hiedanrannassa halutaan hyödyntää digitalisaatiota, kiertotaloutta ja uudenlaista ruokatuotantoa vaikkapa kattoviljelmillä. Kaupunki haluaa ottaa mukaan erityisesti start up -yrityksiä kehittämään uusia innovaatioita.

Tampere osti suljetun alueen vuonna 2014 ja avasi väliaikaisia tiloja kaupunkilaisten ja yhdistysten käyttöön vuonna 2016. Yrityksille vuokrattiin tiloja edullisesti. Yhteistyökumppaneiksi kutsuttiin Hukkatila ry, Mushrooming ry sekä yhteisöllistä saunaa kehittävä DAC-tutkimushanke.

Hiedanrannassa on järjestetty tapahtumia, festareita ja teatteriesityksiä. Siellä on pidetty kansainvälisiä skeittauskilpailuja ja samalla koulutettu ja työllistetty nuoria. Tamperelaiset ovat ottaneet paikan omakseen, tapahtumissa on käynyt tänä vuonna noin 50 000 kävijää.

Tampere ja Vantaa saavat visioidensa monipuolistamiseen apua Tukholmasta Mandaworks-kaupunkisuunnittelutoimis-

TARVITAAN PALJON KOHTUUHINTAISIA ASUNTOJA, VUOKRAA, VÄLIMALLIA, ASUMISOIKEUTTA SEKÄ RYHMÄRAKENNUTTAMISTA.

– ANNI SINNEMÄKI

tosta. Sen uudistuvassa kaupunkikonseptissa The Plus City tärkeintä on julkinen tila, joka tuo kaupunkilaisille myönteistä energiaa.

”Demokraattista tilaa, suojaisaa tilaa, kuten rakennuksia lävistäviä aukkoja, sekä risteäviä tiloja”, korostaa arkkitehti, urbaani muotoilija **Patrick Verhoeven**. Hän lisää, että myös jakamistalous luo yhteisöllisyyttä, kun taas nykyiset liikennejärjestelmät vievät tilaa.

Turun keskustan renessanssi

Turku taas hakee elinvoimaa, vetovoimaa ja kilpailukykyä vahvuuksillaan, joilla voi erottua muista. Tavoitteet on asetettu korkealle.

”Turku haluaa olla maailmanluokan saaristokaupunki, ja kaupungin sydäimestä kauppatorista muovataan elävä ja eurooppalainen kohtaamispaikka”, kertoo projektipäällikkö **Riitta Birkstedt**.

Ytimessä on keskustan uudistaminen. Pyöräverkko aiotaan levittää koko keskustan alueelle, ja tavoitteena on nostaa pyörä ensisijaiseksi kulkuneuvoksi. Tämä edellyttää joukkoliikennekatua ja keskustan kehätietä. Lisäksi ydintä aiotaan laajentaa satamaan asti. Aninkaisten puistoa suunnitellaan yhdistettäväksi ydinkeskustaan New Yorkin High Line -tyyppisellä vihersillalla.

Aurajoen rannasta kaupunki aikoo aktivoida kulttuuri-bulevardin yliopistoalueelle asti ja saada aikaan vanhan kaupungin renessanssin samaan tapaan kuin Tallinnassa. Esimerkiksi autot halutaan häätää kaupunginteatterin edestä, ja tilalle suunnitellaan terasseista koostuvaa, viihtyisää oleskelu-alueita.

Helsingistä maailman toimivin kaupunki

Helsingin tulevaisuuden suuntaviivat taas nitattiin kiinni tuoreessa strategiassa, jonka tavoitteena on maailman toimivin kaupunki. Ytimessä ovat eriytymisen vähentäminen ja hyvinvointierojen kaventaminen sekä osallisuuden, yhteisöllisyyden ja yhteistoiminnan vahvistaminen.

Käytännössä tavoitteisiin päästään investoinneilla esimerkiksi lähiöihin. Yksi investointi on Myllypuroon rakennettava Metropolia-kampus, joka tuo kuihtuneeseen kaupunginosaan tuhansia opiskelijoita ja uusia yrityksiä.

”Asuntotuotannolla on todella suuri rooli, kun ehkäistään segregatiota. Tarvitaan paljon kohtuuhintaisia asuntoja, vuokraa, välimallia, asumisoikeutta sekä ryhmäraKENNUTTAMISTA”, tähdentää apulaispormestari **Anni Sinnemäki**.

Marja Salminen

Arkkitehtuuri kaipaa kestävyyttä ja eettisyyttä

Tallinnassa pidetty Euroopan maiden EFAP-konferenssi osoittautui hedelmälliseksi vuorovaikutuksen ja oppimisen foorumiksi. Kansainvälinen puhujakaarti täydensi erinomaisesti toisiaan.

Viron kulttuuriministeriö ja Viron Arkkitehtiliitto järjestivät syyskuussa EU:n arkkitehtuuripolitiikkaa käsittelevän konferenssin Tallinnassa.

Konferenssin tarkoituksena oli keskustella Euroopan maiden arkkitehtuuripolitiikasta, valtion ja kuntien arkkitehtien rooleista sekä arkkitehtuuriyrittäjyydestä ja arkkitehtipalveluiden viennistä. Konferenssi oli suunnattu rakennetun ympäristön ammattilaisille, päättäjille ja asiantuntijoille. Pääpuhujana oli italialainen, balttilaistustainen arkkitehti **Massimiliano Fuksas**.

Tilaisuuden avasi Viron kulttuuriministeri **Indrek Saar**, joka on ottanut vastuulleen valtion arkkitehtuuriasiantuntemuksen kehittämisen ja perustanut hallituksen alaisuudessa toimivan tilasuunnittelun asiantuntijaryhmän.

Opittavaa muiden kokemuksista

João Bento Portugalin ympäristövirastosta loi yleiskatsauksen Euroopan eri maiden arkkitehtuuripolitiikkaan. Arkkitehtuuripolitiikan keskeisimpiä tavoitteita eri maissa ovat muun muassa alan tunnetuksi tekeminen ja arkkitehtuuritietoisuuden lisääminen sekä neuvonta ja visiointityö.

Viro on hyvä esimerkki siitä, kun asiat eivät toteudu kuten oli visioitu. Vaikka maalla oli virallinen, vuonna 2002 julkistettu arkkitehtuuripolitiikan ohjelma, se ei johtanut konkreettisiin muutoksiin, koska poliittista tahtoa ohjelman läpiviemiseen ei löytynyt. Viime vuonna asiat saivat kuitenkin uuden käänteen. Kerrotaankin, että Viron Arkkitehtiliitto on kaikki nämä vuodet joutunut käytännössä toimimaan valtion arkkitehtuuriosastona eli puuttumaan ongelmallisiin hankkeisiin, tuomaan arkkitehteja mukaan julkiseen päätöksentekoon ja kokoamaan arkkitehtuurin toimijoita ajatushautomoksi ratkomaan monitahoisia tilaongelmia.

Eri maiden kokemuksista on paljon opittavaa. Kiinnostavaa olivat uudet käsitteet ja lähestymistavat. Esimerkiksi Irlannissa

Panelistit Indrek Allmann (vas.), Georg Pendl, Ian Pritchard, Leo Van Broeck, Luciano Lazzari, Massimiliano Fuksas.

KUVAT: VIRON KULTTUURIMINISTERIÖ

puhutaan tilatuotannosta, Ruotsissa suunnitellusta ympäristöstä, Tankassa ihmisten priorisoimisesta ja Portugalissa ympäristön ja arkkitehtuurin käsittelemisestä kokonaisuutena. Huomattavaa oli paikallisten arkkitehtuuriohjelmien suuri määrä sekä virallisten ja epävirallisten menettelytapojen yhdistely ohjelmien toteutuksessa.

Arkkitehtuurista on tullut yhä enemmän julkinen asia, ja ihmisten tietämys siitä kasvaa kaiken aikaa. Toisaalta valtiot ovat tunnistaneeet oman vastuunsa ja ymmärtäneet, että laadukas arkkitehtuuri ja suunnittelu luovat pitkällä tähtäimellä myös taloudellista tehokkuutta.

Vientituotteena eettisyys

Arkkitehti **Indrek Allmannin** moderoima asiantuntijapanee-
li totesi, että uusi vuosituhat edellyttää uudenlaista ajattelua. Perinteisen markkinatalouden lakien mukaan vain kaikkien suurimmilla ja vahvimilla toimistoilla on resurssit toimia kansainvälisissä projekteissa. Tämän tilalle tarvitaan uudenlaista lähestymistapaa, jossa kaiken kokoisilla toimistoilla on roolinsa. Takaahan monimuotoisuus luonnossakin kestävimmän ekosysteemin. Joissakin tapauksissa suuret toimistot nähdään jopa uhkana paikallisille toimijoille, sillä ne eivät pelkäästään vie osaamistaan yli rajojen vaan valtaavat markkinat.

Vientipaneeli oli näkemyksessään pessimistinen. Belgialainen **Leo Van Broeck** esitti, että olemme kaikki ikään kuin paikallisia epätasapainoon ajautuneella planeetallamme ja mei-

ARKKITEHTUURISTA ON TULLUT YHÄ
ENEMMÄN JULKINEN ASIA, JA IHMISTEN
TIETÄMYS SIITÄ KASVAA KAIKEN AIKAA.

dän tulisi vastata globaaleihin haasteisiin. Jos nykyinen maailmantalouden malli jatkuu entisellään eikä muutosta tapahdu, ehtyvät maapallon voimavarat.

Itävaltalainen **Georg Pendl** totesi, että vientituotteena tulisi pikemminkin olla (eettinen) arkkitehtuuriajattelu. Meidän kuuluisi ottaa oppia muilta mantereilta esimerkkinä Itävallan ja Etiopian välinen yhteistyöhanke.

Tärkeimpiä ovat ihmiset

Irlannin valtionarkkitehti **Kieran O'Connor** muistutti esityksessään historian merkityksestä päivittäisessä toimintaympäristössä. Hän korosti, että valtionarkkitehtina hänen päätehtävänä on neuvoa ja opastaa. Hän totesi ajatuksia herättävästi, että arkkitehdin tulisi ajatella kuin runoilija mutta toimia kuin kirjanpitäjä.

Flaamilainen valtionarkkitehti **Leo Van Broeck** piti tärkeimpänä tehtävänä auttaa kunnallisia päättäjiä esittämään oikeita kysymyksiä, joihin arkkitehdit voivat sitten antaa hyviä vastauksia. Hän puhui arkkitehdeista hauskaasti perhelääkäreinä, joilla on lupa esittää valtiolle rakentavaa kritiikkiä.

Massimiliano Fuksas.

Viron kulttuuriministeri Indrek Saar.

Lars-Christian Uhlig Saksan liittovaltion rakennus- ja alue-suunnitteluvirastosta kertoi, että virasto on kehittänyt kunnallisen päätöksenteon tueksi 28 eri välinettä sisältävän työkalupakin. Työkalupakin käyttäjiä koulutetaan työpajoissa, pilottihankkeissa ja viraston kansainvälisillä teemapäivillä.

Tanskan kulttuuriasioista vastaavan viraston pääasiantuntija **Birgitte Jahn** puhui uudesta konseptista, joka kulkee nimellä "Ihminen ensin". Kymmenen vuoden takainen taloudellinen taantuma loi pohjan uudentalaiselle arkkitehtuuripolitiikalle. Kun rakentaminen ei enää itsessään ollut ainoa päämäärä, ihminen nousi suunnittelun keskiöön. Tanskan arkkitehtuuripolitiikka on siinä mielessä poikkeuksellinen, että sen takana on kymmenen eri ministeriötä ja 64 organisaatiota.

Lähestymistapa on käytännönläheinen ja epähierarkkinen, ja toimintakulttuurina on aito vuoropuhelu.

Jaak-Adam Looveer kertoi Viron hallituksen alaisesta uudesta tilasuunnittelun asiantuntijaryhmästä. Sen päätehtäviä ovat arkkitehtuuritietoisuuden ja -osaamisen lisääminen, valtionlaitosten välisen yhteistyön parantaminen ja paikallisviranomaisten avustaminen. Asiantuntijaryhmä on määräaikainen, joten sen tavoitteena on myös osoittaa, että elinympäristön laadun kehittäminen edellyttää pysyvän toimijan perustamista.

Voima on parhaissa käytännöissä

Viimeinen paneelikeskustelu syvenyi **Veronika Valk-Siskan** johdolla Euroopan eri maiden arkkitehtuuriohjelmien eroihin. Paneelissa pohdittiin, onko yleiseurooppalaiselle arkkitehtuuripolitiikalle tarvetta yhteisiin tavoitteisiin pääsemiseksi. Paneelistit korostivat, että lakien ja määräysten sijaan tarvetta on tehokkaammille välineille, kuten koulutukselle ja neuvonnalle.

Kieran O'Connor pohti, kuinka asioita voitaisiin ohjelman pohjalta saada aikaan todellisuudessa ja kuinka pitää yllä toimeenpanijoiden motivaatiota 20-vuotisen ohjelmakauden jälkeenkin. **Paula Huotelin** puolestaan toivoi, ettei tulevaisuudessa enää tarvittaisi arkkitehtuuriohjelmia, koska toiminta ja kehitys muilla rintamilla olisi ollut niin tehokasta. **Jorge Bonito Santos** mainitsi, että olisi tärkeää luoda enemmän myönteisiä esimerkkejä, jotka saisivat ihmiset vaatimaan laadukkaampaa ympäristöä. Jaak-Adam Looveer lisäsi, että ennen kaikkea tarvitaan käytännön tekemistä.

Katrin Koov

Yhteenvetopaneelissa Veronika Valk-Siska (vas.), Kieran O'Connor, Paula Huotelin, Jorge Bonito Santos, Jaak-Adam Looveer.

FISEn pätevyyskseen uusi vaatavuus- luokkajako

FISE otti kesällä 2016 rakennesuunnittelijoiden pätevyyskseen käyttöön vaatavan vaatavuusluokan jaon alaryhmiin V ja V+. Nyt vastaava jako on otettu käyttöön rakennussuunnittelijan ja pääsuunnittelijan pätevyyskseen.

Jaolla alaryhmiin V ja V+ halutaan varmistaa suunnittelijoiden osaaminen laajassa ja eritasoisia tehtäviä sisältävässä vaatavassa vaatavuusluokassa. Pääkaupunkiseudun rakennusvalvontojen yhteisissä tulkintaohjeissa on esitetty vastaava jaotelu rakenne- ja rakennusfysiikan suunnittelussa. Helsingin kaupunki on ottanut näiden lisäksi vastaavan jaon käyttöön myös rakennussuunnittelussa. Rakennus- ja erityissuunnittelun vaatavuus heijastuu suoraan pääsuunnittelutehtävän vaatavuuteen, joten jako on tarpeellinen myös siinä.

Koulutusvaatimukset ovat vaatavan vaatavuusluokan mukaiset molemmissa alaryhmissä. V+-alaryhmään vaaditaan vähintään neljän vuoden kokemus vastuullisesta vaatavan luokan kyseisen suunnittelualan suunnittelusta. FISEn kaikissa pätevyyskseen on sama kokemusvaatimus V+-alaryhmässä. Tämä on linjassa rakennusvalvontojen tulkintaohjeiden kanssa. FISE haluaa osaltaan edistää lain pohjalta muodostuvia yhtenäisiä käytänteitä, jolloin tilaajien ja toimijoiden ylikunnallinen työ helpottuu.

Rakennesuunnittelijoiden pätevyyskseen jako on ollut käytössä reilun vuoden ajan. Muutoksesta on saatu positiivista palautetta tilaajilta, rakennusvalvontaviranomaisilta ja rakennesuunnittelijoilta. Tilaaja voi varmistua suunnittelijan osaamisesta edellyttämällä tarjouksessa V+-pätevyyttä. Suunnittelija voi osoittaa kokemuksen kasvattaman osaamisensa vaatavan vaatavuusluokan V+-alaryhmässä ennen poikkeuksellisen vaatavan luokan kokemusvaatimuksen täyttymistä.

Uusien alaryhmien pätevyysvaatimukset rakennus- ja pääsuunnittelijan pätevyyskseen on esitetty FISEn verkkosivuilla. FISE on suoraan yhteydessä henkilöihin, joille on ennen uudistusta todettu rakennussuunnittelijan tai pääsuunnittelijan pätevyys vaatavassa vaatavuusluokassa ja informoi menettelytavasta vaatavan vaatavuusluokan V+-alaryhmän pätevyyskseen toteutukseksi.

Lisätietoa: FISEn verkkosivusto www.fise.fi

lautakunnan sihteeri Pia Selroos,

pia.selroos@safa.fi, puh. 041 528 2952

FISEn tj. Marita Mäkinen, marita.makinen@fise.fi, puh. 050 574 5099

(SUOMALAISEN) ARKKITEHTUURIN TULEVAISUUS

Keskustelutilaisuus
torstaina 30.11. klo 17.00
Rakennustietosali
Voima-talo, 8. krs
Malminkatu 16 A

Avaussanat

- Mika Savela, *Arkkitehti*-lehden päätoimittaja 2018–
- Jorma Mukala, päätoimittaja –2017

Paneelissa

- Inari Virkkala
- Anu Puustinen
- Aaro Artto
- Rainer Mahlamäki
- Mikko Summanen

The logo for 'ark' is written in a bold, lowercase, sans-serif font. The letters are white and stand out against a dark blue background that features a white silhouette of a person's head and shoulders in profile, facing right.

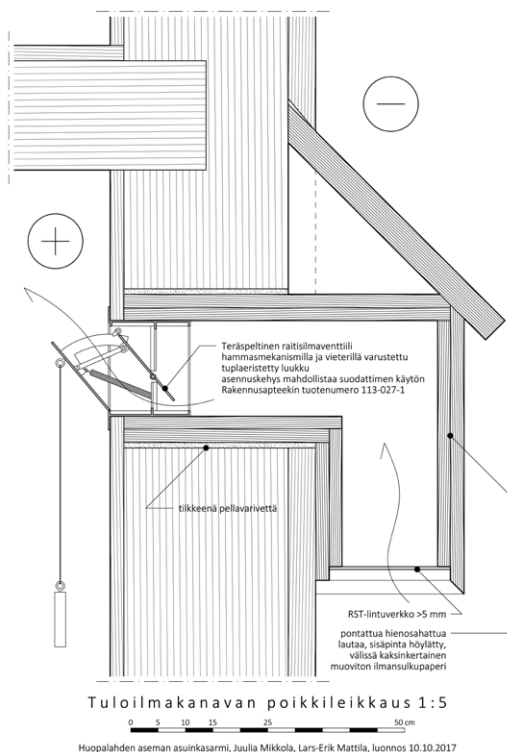
ARKKITEHTI | FINNISH ARCHITECTURAL REVIEW

Massiivinen seminaari

SAFA järjesti lokakuussa seminaarin massiivirakentamisesta Tieteiden talolla Helsingissä. Seminaarin anti olikin massiivinen. Hirren ja tiilen käyttö on ainakin suurehkoissa kohteissa jäänyt vähäiseksi, mutta nyt kiinnostus on viiriämässä uudelleen. Massiivirakenteet nähdään usein vähemmän riskialttiina kosteus- ja sisäilmaongelmille kuin monikerroksiset rakenteet.

Markkinoilla olevia massiivirakenteita ovat puu ja tiili sekä uudempana tulokkaana olki. Puiseksi massiivirakenteeksi luetaan hirren lisäksi CLT-levy, jota valmistetaan liimaamalla lautoja ristiin. Riittävän järeä puu on loppumassa Suomen metsistä, ja niinpä hirttä on alettu liimata myös riittävän pituuden ja paksuuden saavuttamiseksi. CLT-levyn ja lamellihirren liimapinnat ovat herättäneet epäilyjä rakenteen hengittävyydestä luonnonmukaisia ratkaisuja etsivien rakentajien parissa.

Painovoimaisen ilmanvaihdon tuloilmaventtiilin detajli. Mutka estää sadeveden pääsyn venttiiliin.

Kokeilut käynnissä Helsingissä

Arkkitehti **Juulia Mikkola** Livadysta esitteli Huopalahden aseman koerakennushanketta, jossa asuinkasarmi toteutetaan liimattomista massiivipuulevyistä. Livadyssä on pitkään tutkittu perinteisiä rakenteita ja korjauskohteiden lisäksi toteutettu uudiskohteita hyviksi koetuin rakennusmenetelmin.

Muovipohjaisten aineiden käyttö ja monikerroksiset rakenteet ovat toimistossa pannassa, ja Huopalahdenkin hanke toteutetaan lähes muovittomana ja painovoimaisella ilmanvaihdolla. Käytettävän Aalto Haitek -massiivipuulevyn tiiveys perustuu aaltoprofiloitujen lautojen hirttäytymiseen kiinni toisiinsa puun eläessä. Levyt pysyvät koossa pitkien teräksisten kierretankojen avulla.

Arkkitehti **Pauli Siponen** Avarrus Arkkitehdeista esitteli puolestaan Vanhaankaupunkiin vuonna 2016 valmistunutta asunto-osakeyhtiö Helsingin Konstaapeli Spaakia. Kolmen asunnon rivitalo on toteutettu lamellihirsistä, joissa sisimmät lautakerrokset on laminoitu pystyyn, jolloin hirsi ei painu. Asuntojen väleissä on kiviaineiset palomuurit ja välipohjat, ja asuntojen portaat ja sisääntulokatokset ovat CLT-levyä. Asunnoissa on painovoimainen ilmanvaihto tiilihormein toteutettuna.

1800-luvulta peräisin oleva hirsirakenteinen konstaapelin koti kunnostettiin yhteistiloiksi. Jokaisella osakkaalla on siinä huone nikkarointiin tai vaikkapa vieraiden majoittamiseen. Konstailematon uudisrakennus sopii hienosti vanhaan ympäristöön.

Tuulahduksia maailmalta

Stora Enson **Sami Typön** mukaan CLT:n suosio on ollut viime vuodet voimakkaassa kasvussa Keski-Euroopassa. CLT-levyn etuja ovat keveys ja rakentamisen nopeus työmaalla. CLT:stä voidaan valmistaa huomattavan suuria valmiiksi muotoiltuja ja aukotettuja elementtejä, joiden paino on vain kymmenesosa verrattuna vastaavaan betonielementtiin. Suomessa CLT-rakentaminen on ollut maltillisempaa, ja Stora Enson CLT-tehdas sijaitseekin Itävallassa lähempänä kuumimpia markkinoita.

Arkkitehti, professori **Tina Wiik** toi esityksessään kiintoisan tuulahduksen Ruotsista, josta moni uusi virtaus on rantautunut Suomeen. Wiik itse on toteuttanut useita rakennuksia, joissa on käytetty massiivipuurakenteita. Esimerkiksi vuonna 1997 valmistuneessa Noran seurakuntatalossa on syrjälleen asetetuista lankuista valmistetut massiiviset välipohjat.

Ruotsissa massiivipuun osuus puisista asunnoista on peräti 80 prosenttia. Massiivipuuelementtien valmistajia on useita,

”

KOLMEN ASUNNON
RIVITALO ON
TOTEUTETTU
LAMELLIHIRSISTÄ,
JOISSA SISIMMÄT
LAUTAKERROKSET ON
LAMINOITU PYSTYYN,
JOLLOIN HIRSI EI
PAINU.

VILLE VAPPULA

ja kunnatkin suosivat massiivipuurakentamista. Stora Ensolla on jo vireillä CLT-tehdas Ruotsiin.

Tiili, olki ja hiiliyhtälö

Tiili oli kaupungeissa vallitseva rakennusmateriaali viime vuosisadan puoliväliin saakka. Vaikka kahden kiven tiiliseinän U-arvo on vain noin 0,9–1,05, ovat Töölön massiivitiilitalot olleet tilastojen mukaan energiatehokkaimpia asuinrakennuksia kaupungissa aivan viime vuosiin saakka. Tämä ei Wienerbergerin rakennusteknisen johtajan **Juha Karilainen** mukaan selity yksin tehottomalla ilmanvaih dolla vaan myös massiivirakenteiden kyvyllä varastoida lämpöä ja tasata lämpötilaeroja.

Arkkitehti **Jari Lonka** esitteli L Arkkitehtien suunnittelemaa ja vuonna 2001 valmistunutta asunto-osakeyhtiö Tuusulan Lottakotia, jonka ulkoseinät ovat kahden kiven eli noin 600 millimetrin paksuista massiivitiilimuuria. Sen naapurissa seisoo jokseenkin samanlainen betonielementtitalo. Olisi kiintoisaa verrata näiden kahden energiankulutusta, sisäilmaa, asumisviihtyisyyttä tai vaikkapa huoltotarvetta.

Arkkitehti **Kati Juola-Alanen** Natural Building Companysta kertoi kokemuksistaan oljen ja saven käytöstä rakentamisessa. Toimisto on toteuttanut muutamia kohteita Latviasta tuoduilla puuvahvisteisilla olkielementeillä. Toimisto on teettänyt palokokeita rapatulla olkielementillä ja kosteusmittauksia vanhemmissa olkikohteissa. Palonkesto on vähintään tunnin, ja kosteus kulkeutuu hyvin rakenteen läpi.

Olki on maatalouden sivutuotetta, josta 75–90 prosenttia jää vuosittain hyödyntämättä, pelloille. Määrä riittäisi Juola-Alasen mukaan 240 000 omakotitalon rakentamiseen!

As. Oy Konstaapeli Spaak valmiina ja rakenteilla.

PAULI SIPONEN

Keskusteluissa sivuttiin eri massiivirakenteiden hiilijalanjälkiä ja hiilivarastoja. Perinteisen hirren ja olkirakenteen hiilijälki on pieni, jalostettujen puutuotteiden jo suurempi ja tiilen polttamisen suurin. Tiilitalo kestää, mutta siitä ei ole iloa, jos kukaan ei ole sitä todistamassa nykyisellä päästötahdilla. Myös rakentamisvaiheen aiheuttamaa hiilipiikkiä on leikattava tuntuvasti. Karilaisen mukaan Wienerbergerin Hämeenlinnan-tehtaassa on siirrytty käyttämään maakaasua, joka vähentää tiilenpolton päästöjä.

Puutuotteisiin on varastoitunut hiiltä, mutta niin on metsiinkin. Metsät myös sitovat hiiltä, vanhat metsät talousmetsiä enemmän. Hiiliyhtälö ei ole ihan yksinkertainen.

Pekka Hänninen

*Esitykset ovat nähtävissä osoitteessa
www.safa.fi/fin/koulutus_ja_tutkimus/materiaalia.*

RAKENNETUN YMPÄRISTÖN ILMIÖISSÄ JA NÄKÖKULMISSA
RIITTÄÄ JATKUVASTI KESKUSTELTAVAA JA OPITTAVAA.
KUKA TÄTÄ KESKUSTELUA PAREMMIN SAISI AIKAAN KUIN
ALAN OSAAJAT YHDESSÄ?

Yhteistyön haaste kira-alalle

Valtakunnallisten kiinteistö- ja rakentamisalan järjestöjen voimin kokoontuu Helsingissä syksyisin KIRA-foorumi. Tampereella on jo pitkään järjestetty omaa Pirkanmaa rakentaa -foorumia. Oulun kaupunki kutsuu kerran vuodessa kaikki päättäjänsä kaupunkisuunnitteluseminaariin. Jyväskylässä aloitti tänä syksynä uuden arkkitehtuuripolitiikan toimintatapana Avoin kaupunkiympäristö -foorumi. Yhteistyön esimerkkejä on paljon.

Rakennusteollisuus ry on jo pitkään järjestänyt mieleistensä kumppaneiden kanssa omia vuosittaisia alueseminaarejaan. RAKLI ry taas on tänä syksynä kiertänyt markkinoimassa omia maankäyttö- ja rakennuslain uudistamiseen liittyviä tavoitteitaan. Päättäjien ja muiden vaikuttajien näkökulmasta tämä saattaa vaikuttaa kummalliselta. Miksi jokainen toimija haluaa ihmiset koolle oman asiansa vuoksi? Eikö alalla ole yhteistä agendaa, riittävää yhteishenkeä ja yhteisiä tavoitteita yhteiskunnan ja asiakkaiden parhaaksi?

Kiinteistö- ja rakentamisalan tulisiikin valtakunnallisen KIRA-foorumin lisäksi saada aikaan yhdessä keskeisten kaupunkien yhteinen aluefoorumikonsepti, jota voitaisiin soveltaa ja sävyttää ympäri Suomen. Rakennetun ympäristön ilmiöissä ja näkökulmissa riittää jatkuvasti keskusteltavaa ja opittavaa. Kuka tätä keskustelua paremmin saisi aikaan kuin alan osaajat yhdessä? Näkökulmat ja yhteinen ymmärrys jäävät vajaiksi, jos kaupunkisuunnittelu ja arkkitehtuuri loistavat foorumeista poissaolollaan. Debatteja ei pidä pelätä. Resurssi ei kenelläkään ole hukattavaksi yksin näpräilyyn.

Yhteinen vuosittainen ponnistus olisi omiaan piristämään toimintaa ja lisäämään alan sisäistä ja ulkoista verkostoitumista eri puolilla Suomea. Vuonna 2018, Euroopan kulttuuriperintövuonna, teemaksi sopisi mitä parhaiten vaikkapa korjausrakentaminen. Esille olisi saatava hyviä käytäntöjä, haasteita, onnistuneita kohteita ja parhaiden esimerkkien palkitsemista. SAFAn paikallisosastot ovat luonteva kumppani tähän työhön.

Heitänkin haasteen KIRA-foorumin johtoryhmälle ja kaikkien sen jäsenten alue- ja paikallisosastoille. Ehkäpä uudistettujen tavoitteiltaan yhteiset aluefoorumit ovat totta jo viimeistään kahden vuoden päästä?

Leena Rossi

SAFAn puheenjohtaja

VANHEMMAN RAKENNUTTAJAN PÄTEVÖITYSKOULUTUS

RAPS5

KOULUTUKSEN TAVOITTEET

Koulutusohjelman tavoitteena on perehdyttää osallistujat haastavimpiin rakennuttajan tehtäviin ja antaa samalla ajantasainen yleiskuva rakennusalan tärkeimmistä kehityskuluista. Ohjelma on kymmenen päivän kokonaisuus, joka toteutetaan nyt neljättä kertaa - ja kokonaan uudistettuna.

Koulutusohjelman luennoitsijoina toimivat sekä julkisen että yksityisen sektorin rakennuttamisen, suunnittelun ja urakoinnin johtavat asiantuntijat. Koulutus on esitetty FISEn vanhemman rakennuttajan (RAPS) pätevyyden edellyttämäksi täydennyskoulutukseksi.

Lisätiedot vanhemman rakennuttajan pätevyydestä ja pätevyystentistä löydät FISEn sivuilta.

KOHDERYHMÄ

RAPS-koulutus soveltuu kaikille, jotka haluavat laajentaa ja syventää kokonaiskuvaansa rakennuttamisesta ja rakennuttajan tehtävistä. Laajuudellaan ja monipuolisuudellaan se tarjoaa erinomaisen työkalupakin osaamisen päivittämiseksi, olipa oma työrooli mikä tahansa.

Koulutukseen osallistumiseen ei ole pääsyvaatimuksia.

OSALLISTUMISMAKSU

4 350 EUROA + alv 24 % järjestävien organisaatioiden jäsenille ja 4 600 EUROA + alv 24 % muille.

AIKATAULU

1. JAKSO 7.-8.2.2018, HELSINKI

- Rakentaminen kaupunkiseudun kehittämisen työkaluna
- Ajankohtaista rakennetussa ympäristössä

2. JAKSO 20.-21.3.2018, HELSINKI

- Rakentamisen toimintaympäristö huomenna
- Rakennushankkeen yleiset perusteet

3. JAKSO 24.-25.4.2018, HELSINKI

- Suunnittelu hankkeen osana
- Hankinnat ja hankintamenettelyt

4. JAKSO 22.-23.5.2018, HELSINKI

- Rakennushankkeen toteutus
- Vastaanotto, käyttö ja ylläpito

5. JAKSO 28.-29.8.2018, HELSINKI

- Viestintä ja vuorovaikutus
- Seminaaritöiden esittely
- Johtaminen

Aina ajankohtainen Louis Kahn

Viron arkkitehtuurimuseossa oli kesällä valokuvanäyttely virolais-amerikkalaisen arkkitehdin Louis Kahnin merkittävimpiin kuuluvista töistä.

Vuoden 2017 alussa valokuvaaja **Arne Maasik** kuvasi Viron Saarenmaalla syntyneen **Louis Kahnin** (1901–1974) töitä Bangladeshissa ja Intiassa. Museon pohjakerroksessa esillä ollut *Magnum Opus* -näyttely esitteli kansalliskouksen rakennusten ryhmää Dhakassa (1962–1983) ja Ahmedabadissa sijaitsevaa johtamistaidon instituuttia (1962–1974).

Museoksi muutetun entisen suolamakasiinin tiiliholvattu pohjakerros soveltui hyvin Kahnin töiden esittelyyn, mutta tilan koko, mataluus ja holvit asettivat rajoituksia kuvapaneelin käytölle. Sisäkuvia ei ollut kummastakaan kohteesta. Niitä jäi kaipaamaan esimerkiksi parlamenttitalon istuntosalin ympärille kiertyvästä, ylävalaistusta käytävä-, aula- ja porrastilasta.

Osa laajempaa tutkimusta

Näyttely oli osa laajempaa tutkimusprojektia, jossa pyritään selvittämään Kahnin arkkitehtuurin yhteyksiä Viron länsiosan laajan saaristoalueen linnoihin ja linnoituksiin. Erityisesti keskitytään Saarenmaalla sijaitsevaan, 1300-luvulta peräisin olevaan Kuressaaren piispanlinnaan, jossa järjestettiin Kahn-päivät vuonna 2006 ja viime vuonna näyttely *Kahn, saaristolainen*. Louis Kahnin Viron säätiön toimittamassa näyttelyjulkaisussa esitellään myös Arne Maasikin kuvien avulla Kahnin amerikkalaisia töitä alkaen 1950-luvulta aina New Yorkiin vuonna 2012 valmistuneeseen Franklin D. Roosevelt -puistoon.

Louis Kahn matkusti vuonna 1928 nuorena arkkitehtina lähes vuoden kestäneelle opintomatkalle Eurooppaan. Hän tutustui Italian klassiseen arkkitehtuuriin sekä perinteiseen arkkitehtuuriin Pohjoismaissa ja Virossa. Varhaislapsuutensa ympäristössä Kuressaaressa hän viipyi kokonaisen kuukauden.

Veden ja vallihautojen ympäröimästä, luostarimaisesta Kuressaaren piispanlinnasta tutkimus on löytänyt paljon yhtymäkohtia Kahnin omiin töihin. Niistä monet pohjautuvat luostariratkaisuun, tai luostari- ja pihan sijalla on yksi tai useampi ko-koava sisätila, kuten Phillips Exeter Akatemian kirjastossa tai Bryn Mawr -opiston asuntolassa Pennsylvaniassa.

Ehkäpä Kahnin lanseeraamalla palvelevien ja palveltavien tilojen ryhmittelylläkin on juurensa Viron tai Pohjoismaiden linnoissa, samoin kuin rakenteiden, materiaalien ja luonnonvalon kunnioituksella ja kahnilaisella geometrialla ja muulla visuaalisella ajattelulla. Tutkimukset ja symposiumit virolais-amerikkalaisen arkkitehdin ympärillä jatkuvat sekä Virossa että Yhdysvalloissa.

Arvi Ilonen

NÄYTTELYT MUSEOSSA

ALVAR AALTO –MITALI 50 VUOTTA Iso näyttelysali 13.9.2017–25.2.2018

Arvostettu kansainvälinen arkkitehtuuripalkinto, Alvar Aalto –mitali, täyttää 50 vuotta. Mitalin kunniakasta historiaa juhlietaan Arkkitehtuurimuseon ja Alvar Aalto –museon yhteistyönäyttelyllä, joka esittelee kaikki mitalistit ennen ja nyt. Näyttelyssä nähdään myös mitalin kansainvälinen ulottuvuus: 50 vuoden aikana mitali on jaettu 13 arkkitehdille 10 eri maahan.

LAPIN MATKAILUA LUOTIIN MAISEMILLA JA ARKKITEHTUURILLA Pieni näyttelysali 29.11.–25.2.2018

Lapin merkitys Suomen alati kasvavalle matkailijavirralle on kiistämätön. Arkkitehti, tekniikan tohtori Harri Hauta-järven väitöskirjaan pohjautuva näyttely pureutuu aiheen ytimeen esitellen pohjoista matkailuarkkitehtuuria ja maisemakulttuuria. Lapin hotellien ja majatalojen kautta valottuvat Suomen matkailun kehitys sekä kansainväliset ja kansalliset vaikutteet kasvavan maan ilmeessä.

ARCHITECTURE SPEAKS!

Professori Jenni Reuterin kuratoima kokonaisuus tuo Suomeen kiinnostavia kansainvälisiä toimijoita kertomaan itselleen ajankohtaisista näkökulmista arkkitehtuuriin. Monipuolisista puheenvuoroista rakentuu ajankohtainen ja moniääninen kokonaisuus. Yhteistyössä Aalto-yliopisto ja Arkkitehtuurimuseo. Vuoden 2018 luentopaikat ilmoitetaan myöhemmin.

Keskiviikko 8.11.2017 kello 18
Vincent de Rijk @ Arkkitehtuurimuseo

Keskiviikko 15.11.2017 kello 18
Christof Mayer, Raumlabor @ Arkkitehtuurimuseo

Keskiviikko 29.11.2017 kello 18
Donatella Fioretti @ Arkkitehtuurimuseo

Keskiviikko 17.1.2018 kello 18
Dialogue between Juhani Pallasmaa and Peter Zumthor

Keskiviikko 7.2.2018 kello 18
Petra Gipp

Keskiviikko 21.3.2018 kello 18
Carlos Castanheira

POHJOISMAIDEN PAVILJONKI VENETSIASSA 2018

Venetsian arkkitehtuuriennaalin yhteispohjoismaisen paviljongin ohjelmasta vastaa vuonna 2018 Arkkitehtuurimuseo. Arkkitehti Sverre Fehnin 1962 valmistuneessa paviljongissa on esitelty pohjoismaista arkkitehtuuria vuodesta 1980 lähtien ja sen ohjelman tuottavat vuorollaan Suomi, Ruotsi ja Norja, esitellen yhdessä tuoreinta, pohjoismaista ominaislaatua edustavaa nykyarkkitehtuuria. Paviljongin teema on The Nordic Pavilion as Free Space. Näyttelyn tekijät julkistetaan alkuvuodesta 2018.

KAAVOITTAJA ON MANAGERI, JOLLA ON NÄKEMYS LOPPUTULOKSESTA MUTTA JONKA TÄRKEIN TEHTÄVÄ ON LÖYTÄÄ OSAPUOLISTA TAHTOA JA KEINOJA VIEDÄ ASIOITA ETEENPÄIN.

Kuva ammatista ja ammattikuva

– On osattava lukea peliä. Osaamista on tunnistaa, milloin ja missä kysymyksissä kannattaa luovuttaa ja mitkä ovat asioita, joista on syytä pitää kiinni mahdollisimman pitkään.

Tähän tapaan Kangasalan ensimmäinen kaavoittaja **Markku Teräsmaa** tiivistä virassa pärjäämisen oppinsa meille yleiskaavaa tekemään tullee arkkitehtiopiskelijoille yli 40 vuotta sitten. Hän havainnollisti asiaa myös jääkiekkotermein ja esimerkein: – On hallittava vastakarvaus, taaksepäin luistelu, jos se tuo uuden mahdollisuuden onnetoman suuntaan menossa olevan tilanteen haltuunottoon.

Muistelin tätä näkemykseeni virkamiehen ammattikuvasta vaikuttanut pohdintaa pari viikkoa sitten, kun sain tilaisuuden kertoa omista muistoistani Kangasalan kaavoituksen 50-vuotisjuhlassa. Paikalla oli runsas joukko ”Markun koulun” kasvatteja useammalta vuosikymmeneltä. Yhdistävää oli yhteinen kokemus, miten korkeakouluopetuksen ja kaavoituksen arjen synteessä voi syntyä enemmän kuin kummankaan kautta erikseen, kun siihen annetaan tilaisuus ja tilaa.

Juhlan aiheena oli kunnan tilaaman historiateoksen (Raine Raitio: *Edelläkävijän roolissa – Kangasalan kunnan kaavoitus 50 vuotta*) julkistaminen. Hyvin tehty kirja kuvaa kaavoituksen vaiheiden ja kipukohtien kautta osuvasti suuren kaupungin kehyskunnan muutosta maaseutupitäjästä kaupunkiseudun kasvun solmupisteeksi.

Kangasala sai Helsingin maalaiskunnan jälkeen toisena kuntana Suomessa oman kaavoittajan vuoden 1966 lopulla. Silloiset päättäjät oivalsivat, että kaavoitus on saatava kunnan hallintaan. Kirittävää riitti, mutta siinä onnistuttiin. Kunnasta tuli monin tavoin edelläkävijä, kun ymmärrys kaavoituksen

roolista Kangasalan kehityksen moottorina ja vahvuuksien turvaajana vahvistui. Paikalleen ei voinut jäädä. Muutoksen hallintaan saaminen oli tahdon asia, ja siinä Kangasala onnistui.

Aika on nyt toinen, pelisäännöt kehittyneet ja päätöksenteon läpinäkyvyys lisääntynyt, mutta nytkin Markun neuvot ovat ajankohtaisia. Tärkeä osa virka-arkkitehdin ammatillista osaamista on hallita suunnittelun sisältöasioiden lisäksi poliittisen päätöksenteon dynamiikka, miten ideasta tulee toteuttamiskelpoinen suunnitelma ja ennen kaikkea miten se saadaan maaliin. Sitä ei opi, ellei ymmärrä, miten yhteiskunta toimii.

Julkishallinnon palveluksessa oleva kaavoittaja toimii ristipaineessa, jossa on pystyttävä säilyttämään johdonmukaisuus vaaleilla valittujen päättäjien tahdon, kansalaisten ja erilaisten intressiryhmien moniäänisen mielipiteen sekä oman ammatitiedon arvojen kesken. On kunnioitettava demokraattista päätöksentekoa, mutta sen tueksi on oltava rohkeutta tuoda päättäjien käyttöön arvio eri valintojen vaikutuksista ja myös perusteltu oma näkemys, miten tätä tietoa kuhunkin tilanteeseen voidaan ja pitäisi soveltaa.

Koulutus, kokemus ja ymmärrys ovat osaamisen eri puolia. Markku Teräsmaa muistelee kirjassa, miten kiinnostui yhdyskuntasuunnittelusta ammattiurana ja millaisen vastauksen sai TKK:n silloiselta asemakaavaopin professori **O.-I. Meurmanilta**, kun halusi perehtyä kaavoitukseen maanmittausosaston tarjontaa enemmän. Professorin mukaan maanmittarista ei ole kaavoittajaksi.

Sellinen asenne arkkitehtiopiireissä ei ollut tuohon aikaan eikä myöhemminkään harvinainen. Kuva ammatin edellyttämistä taidoista on ehkä ollut kapea. Mörrin suhteen haluan kuitenkin uskoa, että kysymys oli enemmän arkkitehtien ja

Ajankohtaisia koulutuksia:

Rakennus- ja kiinteistö-alan aliurakointi ja hankinnat 31.1.2018

Työnjohtaja rakennus- ja kiinteistöalan paineissa 13.12.2017 ja 14.2.2018

Rakennusalan sopimukset käytännössä 6.3.2018

Eventium.fi

Kysy lisää:
koulutustuottaja Erja Laurila,
p. 050 300 6558

maanmittareiden koulutuksen sisältöeroista kuin ammattikuntapolitiikasta.

Omana opiskeluaikanani Tampereella meillä oli paljon yhteistyötä korkeakoulun muiden osastojen ohella yliopiston aluetieteen laitoksen kanssa. Yhdyskuntasuunnittelun opettajat professori **Jere Maulan** johdolla kannustivat näkemään kaavoittajan työn yhteiskuntaa palvelevana moniammatillisena yhteistyönä. Siinä on tilaa niin visuaalisen kaupunkikuvan luojille kuin maankäyttöpoliitiikan taitajille ja strategiseen suunnitteluun paneutuvillekin. Nykyään on itsestään selvää, että kaavoituksessa monenlaisesta koulutustaustasta on hyötyä.

Sari Puustinen teki muutama vuosi sitten tutkimuksen kaavoittajaprofessiosta. Julkaisussa todetaan, että kaavoittajien näkemykset omasta roolistaan ja valtuutuksestaan riippuvat siitä, millaisena he näkevät yhdyskuntasuunnittelun tehtävän.

Osa kaavoittajista keskittyy muualla asetettujen ongelmien tekniseen ratkaisemiseen. He katsovat edustavansa suunnittelussa arvovapaata asiantuntijuutta ja yleistä etua, kun taas muiden osallisten katsotaan edustavan vain erilaisia erityisintressejä.

Puustisen mukaan osa kaavoittajista näkee toisaalta yhdyskuntasuunnittelun enemmän kommunikatiivisuuden kautta. Se korostaa suunnittelun arvoladattua poliittista luonnetta sekä kansalaisten mahdollisuutta osallistua oman elinympäristönsä suunnitteluun. Tätä korostava kaavoittaja on asiantuntija, jonka tehtävänä on saattaa yhteen erilaiset suunnittelua koskevat näkökulmat ja tiedot sekä tarjota osallisille yhteisymmärryksen mahdollisuus.

Todellisuus on kai useimmin jotain näiden kahden välillä, mutta kommunikatiivisuuden merkitys näyttää kasvavan en-

Kaksi Markkua, Teräsmaa (vas.) ja Lahtinen.

tisestään. Kaavoittaja on manageri, jolla on näkemys lopputuloksesta mutta jonka tärkein tehtävä on löytää osapuolista tahtoa ja keinoja viedä asioita eteenpäin.

Kangasalan kaavoitus on tässäkin suhteen ollut edelläkävijä. Jo Markku Teräsmaan aikana kunta on pitänyt tärkeänä ammatillisen osaamisen ohella aitoa vuorovaikutusta kuntalaisten ja eri toimijoiden kanssa, kun ympäristöön kohdistuu muutospainetta. Se näyttää jatkuvan vahvasti myös nykyisen kaavoitusarkkitehdin **Markku Lahtisen** johdolla. Uusi "Markkun koulu" voi hyvin.

Kangasala on onnistunut siinä, missä monet ison kaupunkikeskuksen kehyskunnat ovat epäonnistuneet. Se on säilyttänyt omaleimaisuutensa, samalla kun on kasvattanut elinvoimaansa ja ottanut paikkansa isojen kehyskuntien eturivissä. Asiansa osaava kaavoitus on ollut sen edellytys.

Matti Vatiilo

Vanha virastokeskus uudistuu Espoossa

Espoon keskuksen ytimeen, vanhan kaupungintalon viereen, suunniteltiin kutsukilpailussa asuntoja ja liiketila.

Virastokeskuksen korttelin 40224 arkkitehtuurikutsukilpailu sijoittui näkyvälle paikalle Espoon keskukseen. Kilpailun kohteena olleella tontilla on rakennusoikeutta korttelissa 12 000 kerrosneliometriä, josta vähintään 500 kerrosneliometriä tulee osoittaa liiketiloille. Tontille on tarkoitus toteuttaa vapaarahoitteisia omistusasuntoja.

Suunnittelukilpailun ratkeaminen on lähtölaukaus virastokeskuksen ja sen ympäristön kehittymiselle. Kortteli on kaupunkikuvallisesti ja ympäröiviltä olosuhteiltaan haastava, ja sen sijainti asettaa suuria odotuksia arkkitehtuurille. Kaupunkikuvallisesti sekä alueen vaiheittaisen rakentamisen kannalta toivottavaa on, että tontin ratkaisu voidaan toteuttaa itsenäisesti riippumatta ympäröivien rakennusten suunnittelusta.

Kilpailualueen asemakaava ei ole kovin yksityiskohtainen, mutta alueelle on laadittu erillinen rakentamistapaa ohjaava

suunnitteluohje. Kaavassa tontin lounaiskulmaan on sijoitettu kahdeksankerroksinen korkeampi rakennusmassa, joka muodostaa alueen maamerkin.

Kutsukilpailuun osallistuivat Arkkitehtiryhmä A6, Arkkitehtitoimisto Jukka Turtiainen ja Arkkitehtitoimisto Hannu Jaakkola. Kilpailun järjesti Hausia Oy yhteistyössä Espoon kaupungin kanssa.

Kilpailun yleistaso oli kiitettävä. Se tuotti toisistaan poikkeavia ratkaisuja, jotka olivat toteuttamiskelpoisia ja noudattivat pääosin asemakaavan periaatteita. Kaikki tekijät olivat ratkaisseet suunnittelutehtävän varmaotteisesti ja ammattitaitoisesti.

Toisaalta tehtävä oli varsin toteava, ja arvosteluperusteina kilpailuohjelmassa painotettiin hankkeen myytävyyttä sekä teknistä ja taloudellista toteutuskelpoisuutta. Kilpailuehdotusten lopullisessa arvioinnissa kiinnitettiin kuitenkin huomiota toiminnallisten, esteettisten, teknisten ja taloudellisten vaatimusten tasapainoiseen ratkaisuun.

Voittajan tasapainottava ratkaisu

Voittajaksi valittiin Arkkitehtiryhmä A6:n ehdotus *Nopat*.

Hausia Oy jatkaa alueen suunnittelua ja toteutusta voittaneen toimiston kanssa. Rakentamaan on tarkoitus päästä jo alkuvuodesta 2018.

Voittaneeseen suunnitelmaan kuuluu neljä kerrostaloa piha-alueineen ja pysäköintipaikkoineen. Liike- ja palvelutilat on sijoitettu katutasoon Vaakunatorin ja Kirkkojärventien puolelle. Nimensä ehdotus on saanut talojen katoille nousevista massiivisista kuparinvärisistä ”nopista”.

Huolellisesti ja laadukkaasti suunniteltu korttelikokonaisuus ratkaisi tasapainoisesti haasteellisen tontin ongelmat. Ehdotus jatkaa Espoon avointa kaupunkirakennetta. Pistetalojen sommitelmasta muodostuu vaihteleva kokonaisuus, jossa on asuntoja noin 260 kaupunkilaiselle.

Asuntosuunnittelu on taitavaa, toimivaa ja eläytyvää. Toteutuskelpoisuuden kannalta ehdotuksen etuja ovat asunton myytävyyden, pysäköintiratkaisun rationaalisuus sekä ehdotuksen kehityskelpoisuus.

Omaleimaisia muita ehdotuksia

Kaksi muuta kilpailevaa ehdotusta olivat taitavasti ja ammattitaitoisesti suunniteltuja, mutta ne eivät pystyneet vastaamaan suunnittelutehtävän haasteisiin tasapainoisesti kaikilla suunnittelun osa-alueilla.

Voittanut ehdotus Nopat, virastokeskusnäkömä.

Resiina on varmaotteisesti tehty ehdotus, mutta siitä puuttuu yksilöllinen ja näyttävä kortteli, jota Espoon keskeinen paikka kaipaisi. Kaupunkikuvallisesti ehdotus on rauhallinen ja tasapainoinen. Rakennusmassat muodostuvat pihaa suojaavasta rakennusmuurista ja puistoon viuhkamaisesti sijoituista pistetaloista.

Ehdotus *Craco* on arkkitehtonisesti komea ja omaleimainen, mutta sen ehdottomuus johtaisi ongelmiin tontinkäytön ja asuntosuunnittelun osalta. Valittu umpikortteliratkaisu on espoolaisessa kaupunkirakenteessa poikkeuksellisen kaupunkimainen, mutta ehdotus otti kiinnostavasti kantaa kaupungin tulevaan rakenteeseen. Säilyttääkö Espoo modernistisen väljän rakenteensa, vai tuleeko ehkä tulevaisuudessa tarvetta tiiviimmälle kaupungille?

Vesa Humalisto

VOITTANEESSA EHDOTUKSESSA
NOPAT ASUNTOSUUNNITTELU ON
TAITAVAA, TOIMIVAA JA ELÄYTYVÄÄ.

Ehdotus Nopat, asemapiirros ja esimerkkipohjia.

Osallistujat

Voittajaehdotus **Nopat**, Arkkitehtiryhmä A6

Pääsuunnittelija: Jukka Kähkönen

Muut suunnittelijat ja avustajat: Jyri Haukkaavaara, Tapio Saarelainen, Jaakko Sutela, Eero Kairamo, Paula Paaer, Katri Kosola, Emma Partanen, Fia Tornberg

Visualisointi: Pekka Nurmi / DP Digital Profile Oy

Pihasuunnittelu: Pia Kuusiniemi, Annaleena Puska / LOCI maisema-arkkitehdit Oy

Ehdotus **Craco**, Arkkitehtitoimisto Jukka Turtiainen

Pääsuunnittelijat: Tuomas Saarinen, Jukka Turtiainen

Työryhmä: Elina Aho-Kemppainen, Byuongkuk Na, Kaisa Nissilä, Tuomas Peippo, Ulla Saarinen

Ehdotus **Resiina**, Arkkitehtitoimisto Hannu Jaakkola

Pääsuunnittelija: Hannu Jaakkola

Työryhmä: Turo Halme, Tapani Kerttula, Helka Saarinen, Arto Liewendahl, Matti Rajamaa, Lauri Pihlajaniemi, Annika Jaakkola

Palkintolautakunta

Hausia Oy: toimitusjohtaja Kari Kiviluoma (pj.), projektipäälliköt Pasi Först ja Liisa Seppälä

Espoon kaupunki: teknisen toimen johtaja Olli Isotalo, projektinjohtaja Mikko Kivinen

Kilpailijoiden valitsema tuomari: Vesa Humalisto, Serum arkkitehdit Oy

Sihteeri: projekti-insinööri Erkko Kiviluoma, Hausia Oy

Ehdotus Craco.

Ehdotus Resiina.

100 SKABAA STADISSA

Lue lisää >> 100skabaa.fi

Artikkeli Meri Wiikinkoski Kuva Minna Hatinen

SAFA 125 -juhlavuoden kunniaksi Helsingin keskustan arkkitehtuurikilpailuista on koottu virtuaalinen näyttely, 100 Skabaa Stadissa. Kilpailujen tuloksena Helsinkiin on syntynyt korkeatasoista rakennettua ympäristöä ja ainutlaatuisia rakennuksia – Stadikalta Stockalle.

Näyttely yhdistää arkkitehtuurin ja kilpailut henkilökohtaisiin stadilaisiin tarinoihin. Neljä tunnettua helsinkiläistä kertoo suhteestaan rakennettuun ympäristöön. Kolmannen tarinan kertoo tanssija Minna Tervämäki.

”Olen viettänyt Oopperatalossa enemmän aikaa kuin yhdessäkään kodeistani – se on ja pysyy, kodit vaihtuivat”, Minna Tervämäki kuvailee suhdettaan merkkirakennukseen. ”Ammattitanssijan työtä ei voi tehdä etänä.”

”Omalla kohdallani ympäristö vaikuttaa järjettömän paljon hyvinvointiin. Sisätalassakin olennaisemmaksi nousee

se, mitä näen sieltä ulos. Näkymät Oopperatalosta Töölönlahdelle ja yleisöaulan suuret lasipinnat ovat sisältäpäin todella onnistuneita – ne tuovat luonnon lähelle vierailijaa.”

”Minua kiehtoo todella paljon tehdä koreografioita johonkin tiettyyn annettuun tilaan ja nimenomaan sen ehdoilla. Esimerkiksi Kiasman aulan ramppi on aivan huikean mielenkiintoinen kohde tanssiteokselle. Erilaisissa tiloissa saattaa yleisökin olla missä vain, jolloin koko teosta on ajateltava tilallisesti aivan uudella tavalla. Tilan luonne vaikuttaa lopulta jopa siihen, minkälaisen musiikin teokselle valitsen. Arkkitehtuuri on koreografioilleni kuin loputon inspiraation keidas.”

Koko artikkeli on luettavissa osoitteessa 100skabaa.fi

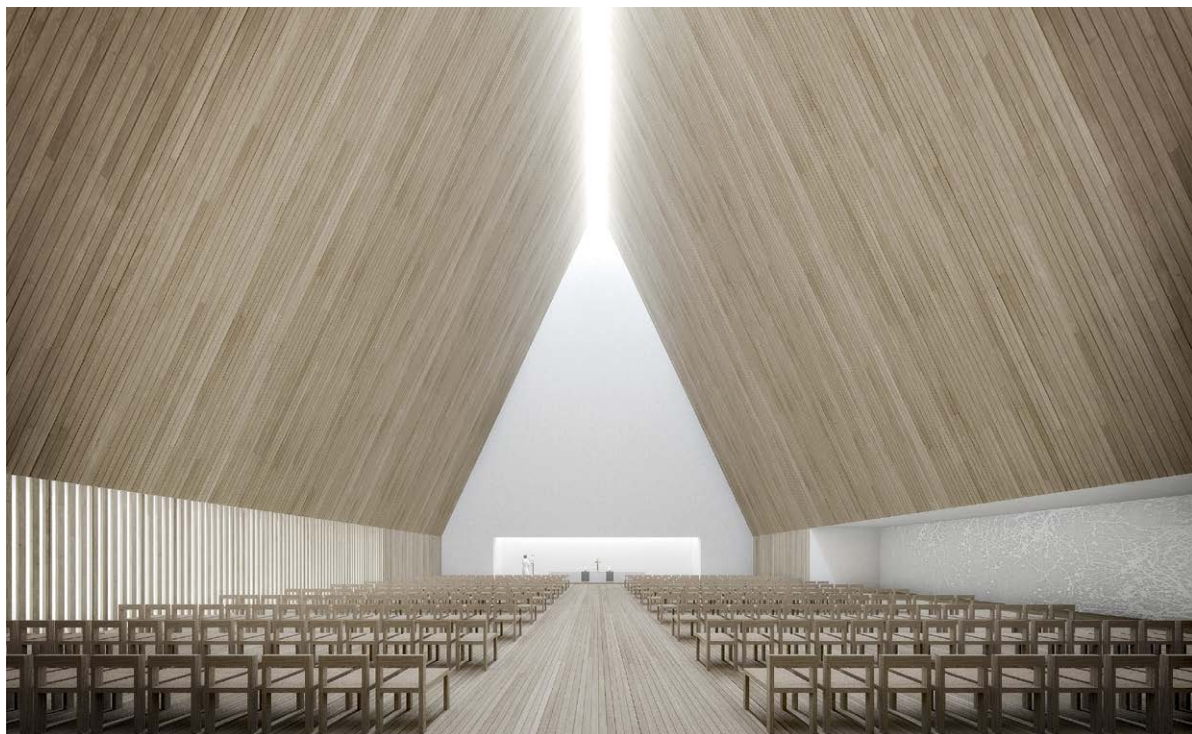
Näyttelyyn >> navi.finnisharchitecture.fi

*Suomi
Finland*
100

Ylivieskan kotikirkosta uusi maamerkki

Yleisessä kilpailussa etsittiin uutta kotikirkkoa Ylivieskaan keväällä 2016 tulipalossa palaneen vanhan kirkon tilalle.

Uuden kirkon tuli nojautua kristilliseen kirkkorakennusperinteeseen ja olla selvästi seurakunnan pääkirkko sekä koko Ylivieskan maamerkki.

Kilpailuun saapui 214 ehdotusta. Tehtävää oli lähestytty monipuolisesti, ja yleiskuva oli raikas. Monissa suunnitelmissa oli kuitenkin vaikeuksia rakennusten massoittelussa, ympäristön käsittelyssä sekä hyvän toiminnallisen ratkaisun löytämisessä.

Arvostelussa kiinnitettiin erityistä huomiota rakennuksen arkkitehtuuriin, pohjapiirroksen ja liikennealueiden toiminnalliseen ratkaisuun, kestäviin ja rakennuksen arvon mukaisiin materiaaleihin, kirkkosalin arvokkuuteen sekä uuden rakennuksen ja lähiympäristön suhteeseen. Tilojen tuli olla esteettömiä ja monikäyttöisiä.

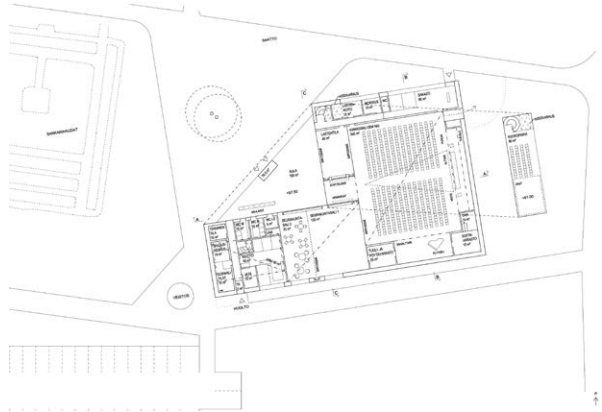
Perusratkaisultaan ehdotukset jakautuivat karkeasti viiteen ryhmään: vanhan kirkon muotoja mukaileviin tai niistä innoituksensa saaneihin ristikkirkkoihin, Ylivieskan vaakunaa muistuttaviin kolmiosisiin pohjapiirustuksiin, neliömäisiin tai venytetyn suorakaiteen muotoisiin pohjiin, erilaisista symboleista innoituksensa saaneisiin suunnitelmiin sekä vapaamuotoisiin pohjiin. Suurin osa ehdotuksista oli sijoitettu ohjeelliselle kirkkorakennuksen sijoitusalueelle Kirkkopuistoon, muutamat myös laajemmalle kilpailualueelle vanhan kirkon raunioiden päälle sekä jokirantaan.

Yhtenäinen ratkaisu oli onnistunut

Kilpailuehdotukset osoittivat, että uusi kirkko on sovitettavissa Kirkkopuiston alueelle, kunhan huolehditaan riittävästä etäisyydestä alueen eteläpuolella sijaitseviin kerrostaloihin. Rakennuksen lähiympäristön ulkoalueiden käsittely oli vaikeaa. Osassa palkittujakin ehdotuksia oli esitetty kyseenalaisia ratkaisuja muun muassa rakennuksen huollon suhteen.

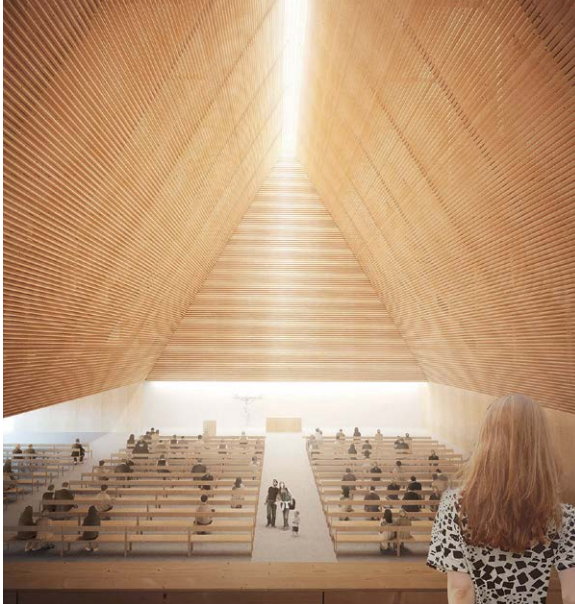
Parhaissa ehdotuksissa uusi kirkkorakennus muodosti selkeän ja yhtenäisen sekä riittävän korkean hahmon, uuden kaupunkikuvallisen kiintopisteen. Taitavastikin suunnitellut useammasta osasta koostuvat ehdotukset jäivät ympäristönsään joko liian mataliksi tai hajanaisiksi. Useissa ehdotuksissa tapuli ja kirkkorakennus muodostivat onnistuneen sommitelmallisen jännitteen.

Toiminnallisesti suurimmaksi vaikeudeksi osoittautui kirkon ja seurakuntasalin sekä keittiön ja seurakuntasalin suhde toisiinsa. Myös aulatilojen suunnittelu aiheutti hankaluuksia. Tilojen yhdistämisen ja toisaalta erilliskäytön ja saavutettavuuden asettamat vaatimukset olivat monissa ehdotuksissa johtaneet ylisuuriin tai sokkeloisiin aularatkaisuihin.

KIRKKOSALISTA EI OLE AVATTU NÄKYMIÄ ULOS, MUTTA PALANEEN KIRKON RAUNIOIHIN AVAUTUU NÄKYMÄ AULATILASTA JA KOLMIOMAINEN AUKIO YHDISTÄÄ RAKENNUKSEN RAUNIOIHIN ERITYISEN ONNISTUNEESTI.

Ehdotus Kooda, jaettu kolmas palkinto.

EHDOTUS KOODA TEKEE UUDESTA KIRKOSTA TORNEINEEN YMPÄRISTÖSTÄÄN EROTTUVAN KOKOAVAN MAAMERKIN.

Kirkkosalin osalta kiinnitettiin huomiota erityisesti siihen, miten sinne oli onnistuttu luomaan sakraalia tunnelmaa. Onnistuneimmat ehdotukset perustuivat nykyarkkitehtuurille tyypillisiin sakraalitiloissa käytettyihin ratkaisuihin, kuten ylävaloon ja alttariseinän valaisemiseen.

Moderneja muistumia harmaakivikirkkoihin

Kilpailun voitti Arkkitehtitoimisto K2S:n ehdotus *Trinitas*. Ehdotus on erittäin ammattitaitoisesti laadittu ja arkkitehtonisesti korkeatasoinen. Rakennuksen hahmo ja julkisivuaiheet tuovat selkeitä muistumia harmaakivikirkkoihin, mutta rakennus on samalla hyvin nykyaikainen vaaleine, yksiaineisine tiilipintoineen ja harkittuine avauksineen.

Uuden kirkon asema kaupunkirakenteessa on kirkon suuntausta myöten hallittu. Kirkosta muodostuu selkeä Ylivieskan keskustaa eri suunnista hallitseva kaupunkikuvallinen kiintopiste, jollaista kilpailuohjelmassa toivottiin. Rakennukseen ei ole esitetty tapulia, mutta se olisi mahdollinen. Huoltoliikenne on sijoitettu kohtalaisen toimivasti pysäköintialueen puolelle.

Trinitasin pohjaratkaisu on erittäin toimiva. Tilat ovat muunneltavissa ja mahdollistavat usean rinnakkaisen tapahtuman järjestämisen. Kirkkosali on muodoltaan selkeä, kauniisti ylhäältä ja alttarin taustalta valaistu sekä yksinkertaisuudessaan vaikuttava. Kirkkosalista ei ole avattu näkymiä ulos, mutta palaneen kirkon raunioihin avautuu näkymä aulatilasta ja kolmiomainen aukio yhdistää rakennuksen raunioihin erityisen onnistuneesti.

Palkitut herättävät katsomaan

Kilpailussa ei jaettu toista palkintoa. Kolmansia palkintoja jaettiin sen sijaan kaksi, ehdotuksille *Silta* ja *Kooda*.

Silta on poikkeuksellinen ja rohkea ehdotus, jossa kirkkorakennus on sijoitettu sillaksi Kalajoen yli ohjeellisen kilpailualueen ulkopuolelle. Rakennus toteuttaisi myös kaavaillun kevyen liikenteen yhteyden joen yli ja saisi huomattavan näkyvän ja omaperäisen kaupunkikuvallisen roolin jokimaisemassa. Vanhan kirkon raunioille syntyy ehdotuksessa uusi lähestymissuunta, ja Kirkkopuisto säästyy rakentamiselta. Sillan paikka ei ole kuitenkaan loppuun asti harkittu. Olemassa oleva asemakaava, taloudelliset ja tekniset seikat tekevät toteuttamisesta vaikeaa.

Kooda muodostuu yksinkertaisesta jyrkevästä satulakattoisesta kirkkorakennuksesta sekä terävähuippuisesta, pilareilta kohoavasta hoikasta kellotapulista. Voimakkaat, yksinkertaiset massat sekä rauhalliset ja eleettömät julkisivut tekevät uudesta kirkosta torneineen ympäristöstään erottuvan kokoa-

Ehdotus Silta, jaettu kolmas palkinto.

van maamerkin. Kirkon jyrkää massaa keventävät länteen ja etelään avautuvat lasijulkisivut. Pohjapiirros on selkeä ja hierarkkinen sekä kohtuullisen toimiva.

Palkintoluokkaan valikoituivat ehdotukset, joiden arkkitehtuuri on korkeatasoista ja jotka vastaavat mielikuvaa seurakunnan pääkirkosta. Palkittuihin haluttiin nostaa myös suunnitelmia, jotka käytännössä olisivat olleet vaikeasti toteutettavissa mutta jotka herättivät katsomaan vaativaa ja herkkää kirkon seudun maisemaa Ylivieskan kaupungin sydämessä uudesta näkökulmasta ja synnyttivät hyvää keskustelua kilpailulautakunnassa.

Janne Pihlajaniemi ja Ulla Rahola

EHDOTUKSESSA SILTA VANHAN KIRKON RAUNIOILLE SYNTYY UUSI LÄHESTYMISSUUNTA, JA KIRKKOPIISTO SÄÄSTYY RAKENTAMISELTA.

Palkitut

1. palkinto *Trinitas*

Arkkitehtitoimisto K2S

Tekijät: Kimmo Lintula, Niko Sirola

Mikko Summanen

Avustajat: Mari Ollila, Petri Ullakko

Jaettu 3. palkinto *Silta*

Aarti Ollila Ristola Arkkitehdit

Tekijät: Erko Aarti, Arto Ollila,

Mikki Ristola, Kuutti Halinen,

Pyy Kantonen, Meri Wiikinkoski

Jaettu 3. palkinto *Kooda*

OOPEAA

Tekijä: Anssi Lassila, projektin johtaja

Työryhmä: Kazunori Yamaguchi,

Katharina Heidkamp,

Marko Simsiö, Juha Pakkala

Visualisointi: Mika Mathlin, Lumire Oy

Lunastus *Emilia*

Tekijä: Benjamin Aspelin

Avustajat: Stian Vestly Holte,

Simo Schumacher

Lunastus *Trias*

Tekijä: Pauli Terho

Lunastus *Ristit*

Arkkitehtityöhuone

Arto Palo Rossi Tikka

Tekijä: Aaro Artto

Kunniamaininta *Minä olen tie*

Tekijä: Benjamin Schulman

Lunastus Emilia.

Lunastukset Ristit (yllä) ja Trias (alla).

”

PALKITTUIHIN HALUTTIIN NOSTAA MYÖS SUUNNITELMIA, JOTKA KÄYTÄNNÖSSÄ OLISIVAT OLLEET VAIKEASTI TOTEUTETTAVISSA MUTTA JOTKA HERÄTTIVÄT KATSOMAAN VAATIVAA JA HERKKÄÄ KIRKON SEUDUN MAISEMAA UUDESTA NÄKÖKULMASTA.

Palkintolautakunta

Ylivieskan seurakunnan nimeämät: **Timo Mäettä**, kirkkoherra, palkintolautakunnan puheenjohtaja; **Kalle Luhtase-la**, kirkkovaltuuston puheenjohtaja, palkintolautakunnan varapuheenjohtaja; **Pekka Similä**, kirkkoneuvoston varapuheenjohtaja; **Merja Jaakola**, kirkkoneuvoston jäsen; **Mar-ja Himanka**, kirkkoneuvoston jäsen; **Hannu Jussi-Pekka**, johtava seurakuntamestari, työntekijöiden edustaja
Ylivieskan kaupungin nimeämät: **Risto Suikkari**, kaupunginarkkitehti; **Leena Löytynoja**, johtava rakennustarkastaja
SAFAn nimeämät: **Janne Pihlajaniemi**, arkkitehti SAFA, professori; **Ulla Rahola**, arkkitehti SAFA

Kunniamaininta Minä olen tie.

KILPAILUKALENTERI

YLEISET KILPAILUT

Hakaniemenranta

ALOITUS

23.10.2017

SISÄÄNJÄTTÖ

26.1.2018

SISÄÄN JÄTETTYT YLEISET KILPAILUT

Helsinki High-Rise, suunnittelu- ja toteutuskilpailu
EUROPAN 14
Tuusulan lukio ja monitoimitalo Monio

24.1.2017
13.2.2017
2.6.2017

16.5.2017
9.7.2017
18.9.2017

KUTSUKILPAILUT

Tapiolan Satakielenrinne
AEL Malminkartanon kortteli
Kruunuvuorenrannan Hakoninlahti
Peab Jyväskylän Suuruspää
Helsinki Railway Station Hotel
Peab Kruunuvuorenrannan kortteli
Laajasalon varikon ja asumisen hybridikortteli
Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen Tilkanmäen kampus
Suomalais-venäläinen koulu,

15.5.2017
2.6.2017
29.6.2017
12.9.2017
20.9.2017
1.8.2017
27.9.2017
13.12.2017
17.1.2018

29.9.2017
6.10.2017
16.10.2017
10.11.2017
10.11.2017
24.11.2017
22.1.2018
21.2.2018
20.4.2018

ilmoittautumishakemukset 7.12. mennessä

Julkisiin hankintoihin liittyvät kilpailut

HILMA: www.hankintailmoitukset.fi, SIMAP: simap.europa.eu

Ajantasainen kilpailuinfo www.safa.fi -> kilpailut

ALEKSI POUTANEN

Rainer Mahlamäelle Prinssi Eugen -mitali

Rainer Mahlamäki on valittu yhdeksi Prinssi Eugen -mitalin saajaksi. Valinnan perusteluina ovat erityiset taiteelliset ansiot. Kyseessä on Ruotsin kuningasperheen myöntämä merkittävä tunnustus, jonka ojentaa 17.11. Ruotsin kuningas **Kaarle XVI Kustaa**.

Palkinnon myötä Rainer Mahlamäki liittyy arvostetumpien pohjoismaisten arkkitehtien joukkoon: saman tunnustuksen ovat aikanaan saaneet arkkitehdit **Jørn Utzon**, **Sverre Fehn** ja **Alvar Aalto**. Edellisen kerran palkinto myönnettiin suomalaiselle arkkitehdille 13 vuotta sitten, kun mitalin sai **Kristian Gullichsen**.

Vuoden 2017 palkittavien luettelo on lyhyt ja vaikuttava. Mahlamäen ohella palkinnon saavat taidemaalari ja graafikko **John-Erik Franzén**, kuvanveistäjä **Eva Hild**, taiteilija **Jockum Nordström**, suomalainen muotoilija **Eero Aarnio** ja norjalainen kuvanveistäjä **Siri Aurdal**.

EDELLISEN KERRAN PALKINTO MYÖNNETTIIN SUOMALAISELLE ARKKITEHDILLE 13 VUOTTA SITTEN, KRISTIAN GULLICHSENILLE.

Prinssi Eugen -mitali on Ruotsin kuninkaan **Kustaa V:n** vuonna 1945 perustama palkinto prinssi Eugenin 80-vuotispäivän kunniaksi. Se jaetaan vuosittain tarkoin valikoiduille pohjoismaisille taiteilijoille tunnustuksena poikkeuksellisista ansioista.

Aiempiä suomalaisia palkinnonsaajia ovat muun muassa taiteilija ja kuvanveistäjä **Wäinö Aaltonen** (1894–1966), videotäiteilijä ja ohjaaja **Eija-Liisa Ahtila**, taidemaalari ja -kriitikko **Sigrid Schauman** (1877–1979), kuvanveistäjä **Kain Tapper** (1930–2004) ja muotoilija **Vuokko Nurmesniemi**.

PEKKA TURUNEN

Kordelinin palkinto Anssi Lassilalle

Alfred Kordelinin säätiö on myöntänyt neljä Alfred Kordelinin palkintoa, yhteensä 120 000 euroa. Yksi palkinnon saajista on arkkitehti **Anssi Lassila**. Palkinto myönnetään henkilölle, joka on työssään merkittävällä tavalla toiminut suomalaisen sivistyksen puolesta.

”Arkkitehti Anssi Lassila kuuluu niihin harvoihin nuoremman polven suunnittelijoihin, jotka ovat onnistuneet raivamaan itselleen omannäköisensä tilan rakennusalan tehokkaaksi jalostetussa kentässä. Hänen arkkitehtoninen otteensa on omaperäinen ja silti selkeä. Rakennukset ovat veistoksellisia, niiden sisätilat dynaamisia, mutta ne välttävät halpoja wau-vaikutelmia”, tiedotteessa todetaan.

Lassilan ensimmäinen merkittävä suunnitelma, Kärämäen paanukirkko (2004), rakennettiin osin talkootyönä 1700-luvun rakennusmenetelmin. Lassila tutki vanhojen kirvesmiesten kanssa entisiä puurakennustekniikoita. Hän oli ihmetellyt sitä, miten jotkin rakennustekniset ratkaisut voivat kestää 200 vuotta, kun niin monet modernit ratkaisut tulevat tiensä päähän kymmenissä vuosissa. Lonnin saaren saunarakennus (2017) Helsingissä jatkaa paanukirkon hirsirakennusperinteitä kunnioittavaa linjaa. Kirkkosuunnittelu taas jatkaa Klaukkalan, Kuokkalan, Suvelan ja Tikkurilan kirkoissa. Puurunkoiset asuin-kerrostalot ovat nekin herättäneet ansaittua huomiota.

Lassilan suunnittelutyötä leimaa rakennuspaikan historiallisen kontekstin huomiointi, käytettyjen materiaalien ekologisuus ja lopputuloksen voimakas materiaalin tuntu. Hänen suunnittelemansa rakennukset ovat tämän päivän arkkitehtuuria, mutta ne ponnistavat juurevasti suomalaisesta rakennusperinnöstä.

SAFAn toimisto muuttaa 1.12.

SAFAn toimisto muuttaa uusiin tiloihin osoitteeseen **Malminkatu 30** (5. kerros), Helsinki. Muuton vuoksi toimisto on suljettuna **1.–5.12.**

Markku Hedman Rakennustietosäätiön yliasiamieheksi

Rakennustietosäätiön hallitus on valinnut uudeksi yliasiamieheksi arkkitehti, professori **Markku Hedmanin**. Hedman aloittaa yliasiamiehen tehtävässä 1.3.2018. Nykyinen yliasiamies **Matti Rautiola** jää eläkkeelle kesällä 2018.

Hedman on toiminut vuodesta 2007 Tampereen teknillisen yliopiston asuntosuunnittelun professorina. Hänen vastuullaan olleet tutkimus- ja kehityshankkeet ovat liittyneet esimerkiksi kestäväan rakentamiseen, uuden rakennusteknologian hyödyntämiseen, asukaslähtöisyyteen sekä asuinrakentamisen typologian uudistamiseen.

Tulevana yliasiamiehenä Hedman haluaa entisestään vahvistaa Rakennustietosäätiön roolia rakennusalan puolueettomana vaikuttajana sekä kaavoituksen, rakentamisen ja kiinteistönpidon innovatiivisten ratkaisujen kehittäjänä.

”Olen erityisen kiinnostunut kehittämään RTS:n strategiaa ja sen avulla koko organisaation toimintaa rakennusalan ja yhteiskunnan muutoksia vastaavalla tavalla. Kestävän rakentamisen tavoitteet, rakentamiseen liittyvä digitalisaatio sekä käynnissä olevat monet yhteiskunnalliset ilmiöt, kuten kaupungistuminen ja monikulttuuristuminen, ovat esimerkkejä haasteista, joihin tulen kiinnittämään erityistä huomiota.”

Rakennustietosäätiön hallituksen puheenjohtaja **Juha Lemström** toteaa, että Rakennustieto on vuosikymmeniä koonnut kiinteistö- ja rakennusalan parhaimman tiedon yhteen kaikkien käytettäväksi kansainvälisestikin katsottuna ainutlaatuisella tavalla sekä edistänyt alan kehittymistä Suomessa. Tiedon digitalisoituminen tuo mukanaan haasteita mutta myös mahdollisuuksia parantaa kiinteistö- ja rakennusalan tiedon hyödyntämistä.

”Markun johdolla jatkamme sloganimme mukaisesti: Rakennustieto opastaa luotettavaan rakennustietoon helposti.”

SAFAn Jouluglögit

11.12.2017 klo 16.30–19.00

Rakennustieto | Malminkatu 16 A (8. krs)

Tervetuloa!

Onko sinulla Netposti käytössä?

Jos olet ottanut käyttöön Postin Netposti-palvelun (sähköinen postilaatikko), muista käydä tarkistamassa, onko jäsenmaksulaskusi tullut Netpostiin.

Viisi visiota kaupungista

28.11.2017 klo 17–19,

Laituri (Narinkka 2, Helsinki)

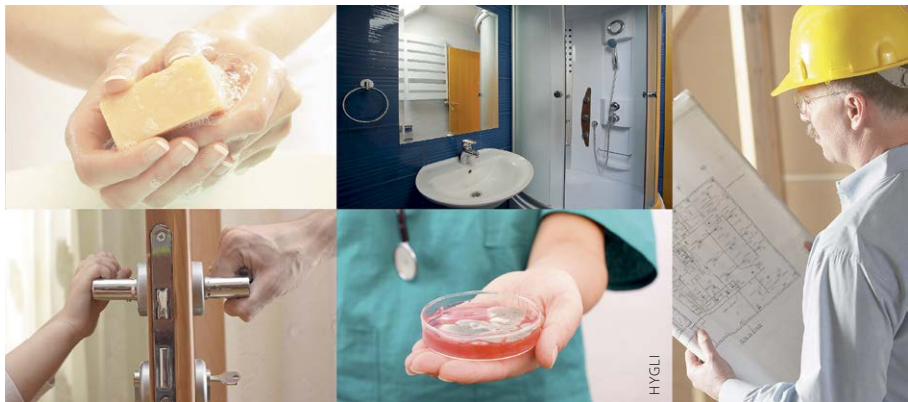
EKO-SAFA järjestää Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlan seminaarin *Viisi visiota kaupungista* Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston Laituri-infotilassa 28.11. kello 17–19.

Seminaarin esityksissä tarkastellaan ekologista kestävyyttä rakennetussa ympäristössä 100-vuotiaassa Suomessa ja pohditaan eväitä seuraaville sadalle vuodelle. Aiheita ovat asuminen, kaupunkivihreä ja arkkitehtuuri, kaupunkisuunnittelu, liikenne sekä energia. Esitysten ja keskustelun lisäksi tarjolla pientä purtavaa.

*Tilaisuuteen on vapaa pääsy.
Tervetuloa!*

Hygienia sisätiloissa

Hyvällä suunnittelulla voidaan torjua infektioita ja edistää kaikenlaisten tilojen hygieenisyyttä.

Vuonna 2017 julkaistu kolmiosainen *Hygienia sisätiloissa* -RT-ohjesarja kuvaa rakennushankkeen aikana tehtäviä ratkaisuja, joilla voidaan edistää tilojen mikrobiologista puhtautta.

Mikrobit välittyvät paikasta toiseen muun muassa ilman, veden ja kosketuspintojen kautta. Esimerkiksi hoitoon liittyvän infektion saa Suomessa vuosittain 40 000–50 000 potilasta. Hygienia ei kuitenkaan ole pelkästään sairaaloiden asia: hyvää käsihygieniää korostetaan etenkin syksyisin koulujen alkaessa ja influenssakauden lähestyessä. Kaupungistuminen, liikkuvuuden lisääntyminen sekä uudet työtavat ja -ympäristöt lisäävät länsimaissa infektioiden tarttumisen riskiä, koska ihmiset viettävät 85–90 prosenttia ajastaan erilaisissa sisätiloissa.

RT-ohjeiden tavoitteena on kiinnittää huomio sisätilan hygienian kannalta kriittisiin pisteisiin. Ohjeissa korostuu hygieniaratkaisujen huomioimisen tärkeys jo rakennushankkeen alkuvaiheessa, jolloin voidaan vaikuttaa rakennuksen elinkaaren aikana syntyviin käyttökustannuksiin.

Neljän tason tiloja

RT-ohjeiden mukaisesti sisätilat voidaan jakaa neljään eri hygieniatasoon. Erityisen vaativaan tasoon kuuluvat muun muassa sairaaloiden leikkausosastot, laboratoriot ja elintarvikkeiden valmistustilat. Vaativassa tasossa ovat päiväkodit, ikääntyneiden palveluasuminen ja kylpylöiden märkätilat. Hyvään tasoon lasketaan koulut, liikuntapaikat, odotustilat, kauppa- ja matkakeskukset. Perustaso käsittää suurimman osan rakennuskannasta, mukaan lukien asuinrakennukset.

Arkkitehtisuunnittelussa tilojen hygieniaan vaikuttavat tilojen ryhmittäminen vyöhykkeisiin käyttötarkoituksen ja käyttäjärühmien mukaan, lyhyet etäisyydet sekä eri liikennevirtojen erottaminen toisistaan. Mikrobiologisen puhtauden ylläpidon kannalta tärkeitä ovat tilojen siivottavuus ja puhdistettavuus.

**RT-OHJEET TEKEVÄT
HYGIENIAKYSYMYKSET NÄKYVÄKSI JA
OVAT KESKEISIÄ TOTEUTUKSEN
ONNISTUMISESSA.**

Kaluste- ja laitehankinnoissa voidaan vähentää mikrobin määrää pinnoilla antimikrobisilla ja kosketusvapailta ratkaisuilla.

Rakentamisen projektimaisuus ja pirstaloitunut arvoverkko ovat yleisesti tunnistettuja haasteita innovaatioiden toteutumiselle rakennusalalla. Ilman selkeitä laadullisia kriteerejä uusien ratkaisujen on lähes mahdotonta lyödä läpi hintakilpaillun alan tarjousmenettelyissä. RT-ohjeet tekevät hygieniakysymykset näkyväksi ja ovat keskeisiä toteutuksen onnistumisessa.

RT-ohjeet on laadittu Rakennustiedon toimikuntatyönä osana Satakunnan ammattikorkeakoulun ja Turun yliopiston kauppakorkeakoulun Porin yksikön toteuttamaa Hygieniasta liiketoimintaa -hanketta, jota tukee Euroopan aluekehitysrahasto. Ohjesarja on herättänyt laajaa kiinnostusta. Ensimmäisiä ohjeiden mukaan suunniteltuja pilottikohteita on valmismassassa. Seuraavaksi ohjeet käännetään englanniksi kansainvälisen kysynnän vuoksi.

Jonna Taegen

Riika Mäkinen, Satakunnan ammattikorkeakoulu

Tiina Mäkitalo-Keinonen, Turun yliopiston kauppakorkeakoulu

Lisätietoa:

www.samk.fi/hygli

RT 91-11249, *Hygienia sisätiloissa*. Yleiset perusteet

RT 91-11250, *Hygienia sisätiloissa*. Tilasuunnittelu

KH 60-00632, *Hygienia sisätiloissa*. Siivous ja huolto

rt.rakennustieto.fi

Tuoretta tutkimustietoa kaupunkisuunnittelusta

TUTKIMUS KOROSTAA TARVETTA
PARANTAA KANSALAISTEN
OSALLISTUMISTA JA KUUNTELEMISTA
KAAVOITUKSESSA.

Tä-Suomen yliopiston Joensuun kampuksen viisi tutkijaa suorittivat yhteistyönä Kunnallisanalysin kehittämiskeskityksen tuella tutkimuksen, jossa tarkastellaan ajankohtaisia kaupunkisuunnittelun muutoksia ja haasteita. Tutkimusryhmän muodostivat maantieteen professori **Ari Lehtinen**, filosofian maisteri **Merja Maukonen**, yhteiskuntatieteiden tohtori **Ilkka Pyy**, filosofian tohtori **Jussi Semi** ja hallintotieteiden maisteri **Jenna Taajamo**.

Kunnallisanalysin kehittämiskeskitystä julkaisi tutkimuksen kesäkuussa raporttina *Mitä on laadullinen kaupunkisuunnittelu?* Raportin ovat toimittaneet hankekohtaisen koordinoinnista vastanneet Ari Lehtinen ja Ilkka Pyy.

Tutkimus tarkastelee kaupunkisuunnittelun ja kaavoituksen haasteita tilanteessa, jossa sosiaali- ja terveysalan järjestämisvastuu siirtyy maakunnille, kuntaliitokset aiheuttavat pulmia ja muuttopaine keskustaajamien läheisyyteen. Kasvat kaupunkit joutuvat määrittämään maankäyttöpolitiikallaan, millaisen aseman ja luottamuksen saavat kasvavat keskustaajamien, keskustaajamien takaiset liitoskuntien kuntakeskukset, esikaupungit, lähiöt ja maaseutualueet asukkaineen. Uudessa tilanteessa kaupunki- ja kuntasuunnittelun sekä kaavoituksen merkitykset korostuvat.

Tutkimus korostaa tarvetta parantaa kansalaisten osallistumista ja kuuntelemista kaavoituksessa. Huomiota saavat myös vähähiiliseen kaupunkitalouteen sopeutuminen ja mahdollisuudet lisätä kaupunkien elinvoimaisuutta ja houkuttelevuutta.

Raportti on selväsanainen ja rehellinen. Toivoo sopii, että se noteerattaisiin laajalti kuntien johto- ja luottamuselimissä, kuin myös arkkitehtien keskuudessa ja alan oppilaitoksissa.

Mauno Tuomisto

Raportti on ladattavissa osoitteessa
kaks.fi/julkaisut/mita-laadullinen-kaupunkisuunnittelu.

Archinfo vastaa Suomen-paviljongista Venetsian biennaalissa

Opetus- ja kulttuuriministeriö nimitti Arkkitehtuurin tiedotuskeskus Archinon vuoden 2018 Venetsian arkkitehtuuribiennaalin Suomen Aalto-paviljongin komissaariksi. Archinfo vastaa Suomen näyttelystä ensimmäistä kertaa.

Maailman arvostetuin arkkitehtuurin esittelyareena, Venetsian arkkitehtuuribiennaali, järjestetään vuonna 2018 kuudentoista kerran. Biennaali on avoinna yleisölle 26.5.–25.11.2018. Pääkuraattoreina toimivat irlantilaisen Grafton Architectsin **Shelley McNamara** ja **Yvonne Farrell**, ja biennaalin teemana on *Freespace*.

Suomalainen arkkitehti on läsnä seuraavassa Venetsian biennaalissa poikkeuksellisen laajasti, sillä vuonna 2018 Suomi vastaa myös Pohjoismaiden paviljongista. Sen vetovastuu on vuorotellen Arkkitehtuurimuseolla, Ruotsin ArkDesillä ja Norjan kansallismuseolla.

Hyödynnä uusi tapa ostaa suosittu ArchiCAD

PPU-lisenssi toimii prepaid-periaatteella. Ostamasi lisenssin käyttöaika kuluu vain ArchiCADin ollessa avattuna. Siten se on sopiva ratkaisu satunnaiseen tarpeeseen.

Meiltä saat myös määräaikaista vuokralisenssejä, oli kyse sitten yhden kuukauden tai jopa koko vuoden kestävästä tarpeesta!

Kiinnostuitko? Lue lisää ja ota yhteyttä. Saat juuri tarpeihisi sopivan ratkaisun!
mad@mad.fi

M.A.D.

goo.gl/HsbF1s

Keskustelijoina Hanna Harris, Ida Kukkapuro, Jorma Mukala, James Taylor-Foster ja Paula Holmila.

KUVAT: ELLA MÜLLER

Lisää keskustelua arkkitehtuuriin!

A rkkitehtiopiskelijat kaipaivat koulutukseensa perustason viestintäoppeja. Opiskelija-SAFA päätti tehdä asialle jotain ja järjesti yhteistyössä Arkkitehtuurin tiedotuskeskuksen kanssa *Seinät kertovat* -seminaarin arkkitehtuuriviestinnästä.

Kaikesta päätellen aihe kiinnosti etenkin nuorta arkkitehtipolvea. Yli 80-päisen yleisön lisäksi paikalle oli saatu kattava esiintyjäkaarti arkkitehtuurimedian eri kolkista.

Arkkitehtuurista voi kirjoittaa ymmärrettävästi

”Arkkitehtuurikeskustelun kannalta oli tärkeä muutos, kun *Arkkitehti*-lehden projektiesittelyt ryhdyttiin tilaamaan ulkopuolisilta kirjoittajilta. Eihän kirjailijakaan arvioi omia kirjojaan tai säveltäjä teoksiaan”, *Arkkitehti*-lehden päätoimittaja **Jorma Mukala** totesi puheenvuorossaan. Mukala on yhdeksän vuoden ajan luotsannut Suomen ainoaa arkkitehtuurilehteä, vuonna 1921 perustettua *Arkkitehti*-lehteä.

”Joidenkin arkkitehtien on ollut vaikeampi sietää kritiikkiä, mutta itse näen, ettei keskustelua voi olla ilman kritiikkiä.”

Mukala näkee arkkitehtuurin saralla nyt muutoksen tuulia: ”Rakennus itsenäisenä rakennustaiteen tuotoksena on hälvymässä, ja tilalle on noussut käyttäjälähtöisyys. Toisaalta on nähtävissä, että yhteiskunnallisuus ja aktivismi ovat jälleen nostamassa päätään arkkitehtuurissa.”

Uusi Kaupunki -kollektiivin tuottajana ja Stugor-ohjelmasarjan toimittajana tunnettu **Ida Kukkapuro** on ammattiviestijä, joka tarkkailee arkkitehtuuria ulkopuolisen silmin.

”Lähtökohtani on, että arkkitehtuurista pitää kirjoittaa tunteella, henkilökohtaisesti ja hauskaasti. Arkkitehtuuri koetaan monesti vaikeaksi aiheeksi, vaikka jokaisella on kosketuspintaa siihen.”

Kukkapuro kehotti opiskelijoita hyödyntämään median murrosta. ”Mediakenttä on pirstaloitunut ja sanomalehdet eivät enää hallitse sitä. Kuka vaan voi saada äänensä kuuluviin sosiaalisen median kautta.”

Pitkän linjan arkkitehtuurikriitikko ja -toimittaja **Paula Holmila** ilmoitti missiökseen arkkitehtuurin kansantajuistamisen. ”Iso osa työstäni on arkkitehtuurislangin suomentamista.”

Holmila rohkaisi nuoria toimistoja yhteydenottoihin. ”On olemassa muutamia selviä uutiskriteereitä – kuten suomalaisen menestys ulkomailla ja merkittävien kohteiden kilpailuvoitot –, mutta juttuja kannattaa tarjota muulloinkin.”

Erilaisia ääniä esiin

Keskusteluun toi tuulahduksen maailmalta *ArchDaily*n Euroopan kirjeenvaihtaja ja kuraattori, nykyisin Venetsiassa asuva **James Taylor-Foster**.

”Arkkitehtuuri ei ole vain rakennusten suunnittelua. Arkkitehtuuria on myös suunnittelun ja rakennusten ympärillä käytävä keskustelu, viestintä ja debatti. Monia ääniä ja mielipiteitä on saatava esiin, jotta keskustelukulttuuri rikastuu, ja kuin huomaamatta, vanavedessä alkaa tapahtua muutakin.”

Tästä ihailtavasta brittiläisestä asenteesta meillä Suomessa on vielä paljon opittavaa.

”

MONIA ÄÄNIÄ JA MIELIPITEITÄ ON SAATAVA ESIIN, JOTTA Keskustelu-
KULTTUURI RIKASTUU, JA KUIN
HUOMAAMATTA, VANAVEDESSÄ ALKAA
TAPAHTUA MUUTAKIN.

– JAMES TAYLOR-FOSTER

Taylor-Foster toimi vuoden 2016 Venetsian biennaalissa Pohjoismaiden paviljongin toisena kuraattorina yhdessä **David Baulton** kanssa. Ikonisessa paviljongissa heidän *In Therapy* -näytelynsä pyrki nimenomaan keskusteluun, jopa provokaatioon.

”Pyramidimaisella rakenteella viittasimme Maslow’n tarvehierarkiaan ja pyrimme ikään kuin sulauttamaan näyttelykokemuksen ja rakennuksen toisiinsa. Rappusille eri kategorioihin ryhmitellyt 300 työtä edustivat arkkitehtuurin roolia pohjoismaisen yhteiskunnan rakentamisessa. Halusimme myös tuoda esiin säröjä usein idealisoidun pohjoismaisen yhteiskunnan pinnan alta: maahanmuutto, väestön ikääntyminen ja erilaiset ympäristöön liittyvät huolet ovat osa myös Pohjoismaiden arkea.”

Journalistin työssään Taylor-Foster painii nopean päivittäis-uutisoinnin parissa. Kansainvälinen *ArchDaily* väittää olevansa maailman vierailluin arkkitehtuurin verkkojulkaisu. Taylor-Foster muistuttaa, että elämme huomiotalouden aikaa: verkossa nousevat esiin äänekkäimmät. Arkkitehtienkaan ei kannata ylenkatsoa verkossa saavutettavaa näkyvyyttä, vaan mukaan kannattaa lähteä, pienestikin.

”Julkaiskaa omaa blogia, tehkää podcasteja, kirjoittakaa lehtiin: mitä enemmän erilaisia ääniä saadaan kuuluviin, sitä rikkaampi arkkitehtuurikeskustelun kulttuuri meille syntyy”, Taylor-Foster kehotti.

Tähän yhtyivät myös suomalaiset keskustelijat. Ida Kukkapuron sanoin: ”Suomessa on vielä todella vähän arkkitehtuurikeskustelua *Arkkitehti*-lehden ja *Hesarin* ulkopuolella. Työkalut ja alustat ovat kuitenkin olemassa, kenen tahansa hyödynnettävissä, ottakaa ne rohkeasti haltuun!”

Päivi Virtanen

Seinät kertovat: opiskelijan näkökulma

J o arkkitehtikoulussa opitaan, että parhaat ideat syntyvät keskustelun kautta. Tämä pätee myös laajemmin yhteiskunnassa, vaikka julkinen keskustelu tuntuu usein turhauttavalta ja epäohdonmukaiselta. Keskusteluun osallistuminen vaatii kärsivällisyyttä, jota arkkitehteille ei tunnu olevan tarpeeksi, kun on kyse alaa koskevasta julkisesta keskustelusta. Arkkitehtuurin aihepiirit ovat varsin vähän esillä suhteessa rakentamisen määrään. Rakennetusta ympäristöstä jokaisella on kuitenkin jotain sanottavaa ja myös oikeus sanoa – olemmehan kaikki oman elinympäristömme asiantuntijoita.

Keskustelu ja kritiikki käsi kädessä

Työkalut omasta työstä kommunikointiin opitaan jo koulussa, jossa oma työ asetetaan toistuvasti kriittisen katseen alle. *ArchDaily*n James Taylor-Fosterin mukaan keskustelu ja kritiikki kulkevat käsi kädessä. Kritiikki synnyttää keskustelua, ja keskustelu vaikuttaa ennen pitkää tilanteeseen arkkitehtuurissa ja rakennetussa ympäristössä.

Jorma Mukala toivoo nuorilta arkkitehtisukupolvilta enemmän keskustelua ja väittelyä. Työssään *Arkkitehti*-lehdessä hän on pyrkinyt kritisoidaan trendejä ja antamaan tilaa erilaisille näkemyksille.

”On tärkeää, että opiskelijat ymmärtävät, että heidän on itse rakennettava omat näkökulmansa ja ajatuksensa”, Mukala sanoo. Tähän kuuluu erilaisiin lähteisiin tutustuminen, tiedon kriittinen tarkastelu ja myös omien ajatusten ja ideoiden kyseenalaistaminen.

Tarvitaan erilaisia avauksia

Arkkitehtuurissa on luotava oma identiteetti. Tällä hetkellä Pohjoismaissa on hyvin töitä tarjolla, ja opiskelija voi siirtyä suoraan koulunpenkiltä työelämään. James Taylor-Fosterin kokemus opiskeluaikojensa Lontoosta oli erilainen: valmistuneelle arkkitehdille ei välttämättä ollut töitä, joten tekemistä piti keksiä itse, esimerkiksi arkkitehtuurikiilpailusta. Etsiessään omaa paikkaansa maailmasta Taylor-Foster tajusi, että arkkitehtuurissa ei olekaan kyse pelkästä rakentamisesta eikä kaikkien arkkitehtien tarvitse koko ajan rakentaa.

”

ON TÄRKEÄÄ, ETTÄ OPISKELIJAT
YMMÄRTÄVÄT, ETTÄ HEIDÄN ON ITSE
RAKENNETTAVA OMAT
NÄKÖKULMANSA JA AJATUKSENSA.
– JORMA MUNKALA

Viisi vinkkiä nuorelle arkkitehdille

- **Kehitä** kommunikaatiotaitojasi
- **Katso** asioita laajemmasta kontekstista
- **Muodosta** oma ammatillinen identiteetti
- **Osallistu** keskusteluun
- **Uskalla** tehdä

On kuitenkin vaivalloista tehdä jotain totutusta poikkeavaa. Meillä on nuoria arkkitehteja ja opiskelijoita, jotka haluavat tehdä työssään jotain kokeilevampaa, mutta sille ei tunnu löytyvän sijaa kotimaassa. Toiset kokevat paikallisen kulttuurin kehyksen niin tiukaksi, että päätyvät muuttamaan ulkomaille, jotta he voisivat toteuttaa itseään vapaammin. Arkkitehtuurikeskustelussa tarvitaan kuitenkin erilaisia avauksia. Vaikka totutusta poikkeaminen on riski, se voi olla sitäkin palauttavampaa.

Panelistien viesti nuorille arkkitehdeille onkin yksimielinen: pitää vain tehdä, eikä pelätä ottaa riskejä. Rakennusprojektit kestävät pitkään, joten uran rakentaminen arkkitehtuurissa ei tapahdu silmänräpäyksessä ja se vaatii hurjasti työtä. Oman tien löytäminen lähtee omien ja muiden ideoiden kriittisestä tarkastelusta. Lisäksi pitää pystyä välittämään omat ideat selkeästi muille ja keskustella. Hyvät ajatukset ja parhaat ratkaisut syntyvät harvoin sattumalta.

Ella Müller

Digitalisaation ajatushautomomo

SAFAssa käytiin lokakuussa vilkas keskustelu, kun SAFAn vuotuista Ammattipäivää valmistelevaan ajatushautomoon oli koottu yhdyskuntasuunnittelun ja paikkatietojärjestelmän osaajia Jyväskylästä, Tampereelta, Lahdesta ja Porista. Keskustelua vetivät **Teemu Jama**, **Tuija Pakkanen** ja **Matti Tapaninen** WSP Finland Oy:stä.

Keskustelun tavoitteena oli jakaa näkemyksiä digitalisaation nykytilasta ja mahdollisuuksista. Tuloksia esitellään 22.11. SAFAn Ammattipäivässä, jonka teemana on tänä vuonna kaupunkisuunnittelun digitalisaatio. Ammattipäivän tavoitteena on luoda osallistujien voimalla SAFAn visio tulevaisuuden digitaalisesta suunnittelusta.

Uhka vai mahdollisuus?

Parhaillaan maankäytön ohjausta, prosesseja ja lainsäädäntöä pyritään uudistamaan ja kehittämään. Käynnissä on muun muassa ympäristöministeriön KIRA-digi-hanke. Digitaaliset teknologiat yleistyvät kaupunkisuunnittelussa ja maankäytön ohjauksessa. Yksi ajuri on se, että digitalisaatio on hallituksen kärkihankkeita.

Onnistunut digitalisaatio voi parhaimmillaan tehostaa kaupunkisuunnittelun prosesseja, tuoda avoimuutta, osallistaa, mahdollistaa nopean visioinnin ja vaihtoehtojen tarkastelun sekä sujuvoittaa päätöksentekoa, rakennuslupa-asiointia ja arkistointia. Se voi myös mahdollistaa tekoälyn hyödyntämisen rutiinitöissä. Pahimmillaan taas uhka on, että prosessit ja digitaaliset teknologiat jäävät erillisiksi ja ovat toisiinsa heikosti yhteensopivia ja vaikeakäyttöisiä.

Ajatushautomossa monitahoista aihetta lähestyttiin neljän kaupungin näkökulmasta. Esiin tuotiin kokeiltuja käytäntöjä.

Jyväskylän suunnittelun tietovirrät

Jyväskylän kokemuksia esitteli **Sarita Humppi**. Jyväskylässä Palokunnanmäen kohdealueen ja työpajojen avulla on pohdittu maankäytön ja rakentamisen suunnittelu- ja ohjausprosessin ja tietovirtojen hallinnan puutteita.

Suunnitteluprosessi tapahtuu nyt pirstaleisesti, se ei toteudu yhdessä digitaalisessa järjestelmässä. Suunnittelijoilla ei aina ole käytettävissään kaikkia laadittuja selvityksineitoja. Digitaalinen lupaprosessi on olemassa, mutta käytäntönä on kuitenkin perinteinen lupaprosessi sähköistettynä. Tietomalleja ei käytetä suoraan kaupunkikuvaneuvottelukunnassa,

vaan kokouksia varten on tehtävä pdf:t. Myöskään arkistointi ei ota vastaan tietomallia.

Jyväskylän tavoitteena on tulevaisuudessa ottaa suunnittelussa käyttöön kokonaistietomalli sekä mahdollistaa tietomallit rakennuslupakäsittelyssä. Jyväskylän prosessin uudistaminen perustuu kolmeen periaatteeseen: avoin data, yksinkertainen prosessi ja tekoälyn tuomat mahdollisuudet.

Porin osallistava kaupunkisuunnittelu

Porin kohde-esimerkkinä oli Lestikadun alue, jonka esitteli yhdyskuntasuunnittelija **Kirsi-Maria Viljanen**. Porin tavoitteena on kehittää vuorovaikutusta asukkaiden ja yrittäjien kanssa sekä herättää kiinnostusta alueen kehittämiseen yhdessä.

Porissa on sovellettu Esrin CityEngine -ohjelmaa havaintomallien laatimisessa. Havaintomalleissa voi heittäytyä muun muassa asukkaan tai yrittäjän rooleihin.

Mallien käyttökokemuksissa kiteytyi, että kaupunkilaisten mielestä on hauskaa pelata kaupunkipelejä ja heittäytyä eri rooleihin. Hyötynä suunnittelijalle on asukkaiden ja yrittäjien aktivoituminen osaksi prosessia.

Lahden päivittyvä digikaava

Lahden käytäntöjä ja kokemuksia esitteli **Johanna Palomäki**. Lahdessa on käytössä vain yksi yleiskaava, joka on koko ajan voimassa ja päivittyy neljän vuoden välein. Malli on luotu Lahdessa, ja se on kokemusten mukaan vähentänyt valitusten määrää.

Tällä hetkellä suunnittelu perustuu Lahden visioon nimeltä *Lahden suunta*, jonka teemat ovat viihtyisä ympäristö, viisaat valinnat ja sujuva arki. Lahdessa tavoite on, että kaikki tieto, joka on viranomaisilla, on avoimesti saatavilla kaikille.

Tampere kasvuun uudistumalla

Tampereen kokemuksia esitteli **Jarno Kinnunen**. Tampereella ollaan juuri siirtymässä Lahden mallin mukaiseen jatkuvaan yleiskaavoitukseen. Tavoitteena on helpottaa prosessia ja työtä sekä välttää osayleiskaavojen laadintaa. Työtä tehdään sykeleissä valtuustokausittain.

Tampereen visiona on kasvattaa asukasmäärää 300 000 asukkaaseen vuoteen 2030 mennessä. Vision mukaan Tampere pyrkii hiilineutraaliuteen ja kasvuun uudistamalla ja täydentämällä sekä laaja-alaisesti kaupunkirakennetta.

Tampereella on käynnissä kokeiluhanke, jossa luodaan sisällön standardia kokonaistietomallille. Eräs tavoite on, että tieto ja selvitykset löytyvät helposti, kun niitä tarvitaan. Tietoa voidaan rikastaa asiantuntijoiden, asukkaiden ja yrittäjien kokemusperäisellä tiedolla.

Matti Tapaninen

arkkitehti ja pääsuunnittelija, WSP Finland Oy

Yhdyskuntasuunnittelija **Kirsi-Maria Viljanen** tarkastelee Porin kaupunkitietomallin virtuaalimaailmaan sovitettuja vaihtoehtoja.

DIGITAALISET TEKNOLOGIAT YLEISTYVÄT
KAUPUNKISUUNNITTELUSSA JA
MAANKÄYTÖN OHJAUKSESSA.

Kaupunkisuunnittelun digitalisaation unelmaprosessi

- **Strategianmuodostusvaihe**, jossa lähtötiedot ovat saatavilla ketterästi ja ajantasaisesti ja nykytilanne on mallinnettuna ajantasaisesti kaupunkimallissa. Strategia, tavoitteet, visiot muodostetaan yhteisen arvokeskustelun pohjalta.
- **Osallistava vaihe**, jossa muodostetaan muutamia vaihtoehtoja sille, kuinka strategia toimeenpannaan. Vaihtoehtot tehdään havainnollisiksi ja kansalaisten palautteenanto helpoksi kaupunkimallien ja muiden keinojen avulla.
- **Iterointivaihe**, johon sisältyvät valitun vaihtoehdon vaikutusten arviointi ja suunnitelman päivitys arviointien mukaan.
- **Hyväksymisvaihe**, jonka aikana valittu vaihtoehto hyväksytään ja laaditaan toteutuksen ohjelmointi.
- **Palautevaihe**, jonka aikana päätökseen voi jättää valituksia digitaalisella alustalla.
- **Toteutusvaihe**, joka alkaa kaupunkimallin ja ajantasa-kaavan päivittämisellä uuden suunnitelman mukaiseksi ja jonka aikana suunnitelma toimeenpannaan. Päivitetty tietomalli toimii seuraavalla kierroksella lähtötietona strategianmuodostusvaiheelle.

Asumisen laatu, mitä se on?

Kansainvälisenä arkkitehtuurin päivänä 2.10. TamSAFA kutsui tamperelaiset rakennusalan toimijat sekä maankäytön ja rakennussuunnittelun parissa toimivat arkkitehdit keskustelemaan asumisen laadusta. *Laatua asumiseen* -seminaari oli jatkoa keväällä pidetyllä *Kaupunkiasumisen uudet tuulet* -seminaarille.

Asumisen ja siihen liittyvän rakentamisen arkkitehtonisen laadun määrittely oli vaikea tehtävä jopa suunnittelualan ammattilaisille. Seminaarin aihetta käsittelevissä työpajoissa nousi ideoita yksipuoliseksi koetun asuntotuotannon kehittämiseksi.

Laatutietoisuutta koulutuksen avulla

Laadun ymmärtäminen ja laadun vaatiminen nähtiin asioina, joihin tulisi vaikuttaa sivistävällä koulutuksella. Yhtenä vastauksena tähän tarpeeseen Tampereelle ollaan juuri perustamassa arkkitehtuurikasvatuksen yhdistystä.

Esille nousi myös idea ”hyvän asumisen päivästä”, jolloin kierrettäisiin onnistuneissa esimerkikohteissa tai esiteltäisiin uusia tutkimustuloksia. Tavanomaisen ja monotonisen asuntotuotannon kritisoimisen sijaan olisi voimakkaasti nostettava esille onnistuneita hankkeita.

Ammattikunnan paikallistoiminnalla on parhaimmillaan merkitystä laatukeskustelun ylläpitäjänä ja osallistujana. Meidän tulisi rohkaistua keskustelijoina myös sosiaalisessa mediassa, esimerkiksi Facebookin *Lisää kaupunkia* -ryhmissä. Moni arkkitehti on ryhmissä mukana, mutta harva ottaa asioihin kantaa.

Sääntely ohjaamassa laatua

Rakentamisen ja asumisen laadun yhteiskunnallinen ohjaus nähtiin oikeutettuna ja tarpeellisena, mutta ohjaustavat koettiin osin ongelmallisiksi. Työpajoissa nostettiin esille, että kaavoituksen tulisi olla strategisesti ohjaavaa ja että osalliset pitäisi saada mukaan päättämään laatutekijöistä.

Pikkutarkkojen kaavojen sijasta sääntelyä pitäisi kehittää niin, että sen piiriin saadaan asiat, joita tavoitellaan. Suunnitteluprosessin tehtävänä olisi ratkaista, kuinka niihin päästään. Esimerkkinä käytettiin viherkerroinmenetelmää, jolla esimerkiksi Helsingissä ohjataan tontin vihreän infrastruktuurin määrää ja laatua, kuitenkin sanelematta etukäteen tarkkaa toteutusratkaisua.

Työpajoissa esitettiin myös ajatus, että olisi etsittävä vaihto-

ehtoisia tapoja havainnollistaa kaavan tavoitteita kartalla esitetyn asemakaavan sijaan. Sääntelyyn toivottiin virheiden pelon aiheuttaman niin sanotun miniminormisääntelyn sijaan keinoja, joilla rakentamista ohjataan kohti valittuja laatutavoitteita.

Asumisen monipuolisuuden lisäämiseksi esitettiin kokeilukulttuuriin kannustamista yhteiskunnan tuella, ryhmä- ja osuuskuntamuotoisen rakentamisen suosimista tonttitarjonnalla ja joustavampia asemakaavoja. Esimerkiksi täydennysrakenta-mishankkeessa tulisi voida valita tietyt laatutekijät, joihin erityisesti panostetaan, eikä samalla tarvitsisi täyttää kaikkia muita mahdollisia laatutekijöitä. Yksinkertaistettuna jossakin korttelissa voi olla tavoiteltavaa hiljaisuus, toisessa festarimeininki.

Kaupungistuminen vauhdittaa määriä

Asumisen laadun lisäksi seminaarissa sivuttiin rakentamismääriä. Teknologian tutkimuskeskus VTT on tutkinut uusien asuntojen rakentamistarvetta seuraavien 25 vuoden aikana. *Asuntotuotantotarve 2040* -tutkimuksessa on arvioitu, kuinka paljon uusia asuntoja tulee rakentaa ja minne.

Kaupungistumisskenaarion mukaan Helsingin seudulle on tarve rakentaa vuoteen 2040 mennessä 50 prosenttia lisää asuntoja nykyiseen asuntokantaan nähden ja Tampereen seudulle 40 prosenttia. Tampereen kaupunkiseudun rakennussuunnitelma 2040 asettaa vuosille 2013–2020 noin 1 900 asunnon keskimääräisen vuosittaisen tuotantotavoitteen. Näitä määriä pohtiessa laatutekijät tuntuvat entistä tärkeämmiltä, kyse on merkittävästä panoksesta kiinteään varallisuuteemme.

Haastan SAFAn jäseniä keskustelemaan aktiivisesti asumisen laatukysymyksistä niin sosiaalisessa mediassa, arkielämässä kuin juhlapuheissakin. Koska arkkitehtuurikasvatus ei vielä kuulu peruskoulun oppiaineisiin, on arkkitehdin koulutuksen saaneilla erityisosaamista ja -tietoa, joita esille tuomalla voimme kasvattaa laatutietoisuutta rakennetusta ympäristöstä.

Eeva Korhonen

TamSAFAn puheenjohtaja

Ei enää outoja lintuja

Uusi kirja tuo esiin ensimmäiset väitteet suomalaiset naisarkkitehdit vuosilta 1984–1994 eli ajanjaksolta ennen kuin valtakunnalliset tutkijakoulut alkoivat vuonna 1995. Professori emerita, TKT, arkkitehti **Hilkka Lehtonen** esittelee kahdeksan tohtoritarinaa, yhdeksäntenä yhden nykyisen tohtorikoulutettavan. Lehtonen onnistuu tuomaan tavasti esille kunkin väittelijän erityisyyden.

Julkaistu valaisee milloin, miksi ja miten suomalaiset naisarkkitehdit ovat ryhtyneet suorittamaan jatko-opintoja ja tohtoroitumaan. Tämä alkoi huomattavasti mieskollegoja myöhemmin vuonna 1984, jolloin **Riitta Kuoppamäki** väitteli Teknillisessä korkeakoulussa. Toinen merkivuosi oli 1986, jolloin **Kaisa Broner-Bauer** nimitettiin ensimmäisenä naisena Suomen teknillisten korkeakoulujen ja yliopistojen historiassa varsinaiseen professorin virkaan.

Kaikkiaan tähän mennessä väitelleitä naisarkkitehteja on 46. Julkaisun lopussa on luettelo vuosina 1994–2016 väitelleistä suomalaisista naisarkkitehdeista sekä heidän väitöskirjojensa nimet.

Sinnikkäät yksin puurtajat

Puhuttelevaa kirjassa on, miten yksin ensimmäiset tieteen tekijät joutuivat ponnistelemaan. Miten vaikeaa väitöskirjan tekeminen useimmille oli, miten vähän tukea he saivat, ja miten nihkeästi heidän pyrkimyksiinsä saatettiin suhtautua – ja toisaalta miten merkitykselliseksi jaksoksi elämässään he tuon vaiheen kokivat. Miten motivaatio ja uteliaisuus kuljetti työssä uusiin tehtäviin ja kypsytti ammatillisesti. Samalla he loivat perustan ja esikuvan myöhemmille tieteen tekijöille.

Kun Lehtonen kysyi tohtoreilta, mikä väitöstyössä oli erityisen vaikeaa, **Anja Allas** vastasi: ”Ennen muuta tukiverkoston puute. Tukea ja rohkaisua oli haettava ulkomailta.” **Anne Stenros** koki, että hänen saamansa tuki väitöskirjatyölle oli arkkitehtiosastolla hyvin vähäistä. Suomessa ei oltu lainkaan kiinnostuneita hänen kokemuksistaan arkkitehdin tutkinnon suorittamisesta Berkeleyssä eikä siellä syntyneestä kiinnostuksestaan tilasarjojen rakenteeseen kaupungin kokemisessa. Niinpä hän teki väitöskirjansa yksin ja keskusteli siitä isänsä, professori **Helmer Stenrosin** kanssa.

Nordplan (Nordiska institutet för samhällsplanering), joka perustettiin Tukholmaan vuonna 1968, oli muutamalle väitöskirjatyössä systemaattisen koulutuksen opinahjo. Tukholmassa väitteli myös **Helka-Liisa Hentilä**. Hän vertailee mielenkiin-

toisesti erilaisia kokemuksiaan Tukholmassa ja Suomessa.

Hentilän mukaan Tukholman teknillisessä korkeakoulussa arvostettiin uuden sopeuttamista ympäristöönsä ja arkkitehtuurissa tavoiteltiin harmoniaa sekä arvostettiin analyttistä työtapaa. Oulussa opiskelien parissa sen sijaan arvostettiin arkkitehtuurista saatavia elämyksiä, uutta luovaa otetta ja tukeuduttiin omaan intuitioon. Ruotsissa opiskelijat tunsivat vastuuta käyttäjien tarpeista, kun taas suomalaiset tavoittelivat taiteellista vaikutusta. Tukholmassa vallitsi toverillinen ilmapiiri assistenttien ja oppilaiden välillä, Suomessa ilmeni autoritäärisempi suhde.

Taiteesta tiedettä

Entä mikä on väitöskirjan merkitys tekijälleen? Anja Allas vastasi: ”Se toi pitkäjänteisyyttä ja lohtua opetustyöhön, vähensi stressiä, tarjosi syyn pohtia asioita pintaa syvemmältä sekä opetti tarkkailemaan ympäristöä ja sen käyttäjiä.”

Julkaisun lopussa Hilkka Lehtonen tarkastelee muutosta nykypäivään tultaessa. ”Ydinkysymykseksi nousee, voiko arkkitehtien itsensä paljolti taiteelliseksi mieltämä ammattikunta olla myös tiedeprofessio.” Lehtosen väite on, että arkkitehtien uusi ammatti-identiteetti ja itseymmärrys vaativat tieteellistä tutkimusta. Arkkitehtuurin alalla ei ole vahvaa tieteellistä traditiota, mutta se voi alkaa kehkeytyä. Kapea mielikuva arkkitehdeista vain talojen suunnittelijoina väljenee, ja jatkokoulutus voi parhaimmillaan laajentaa toimintamahdollisuuksia.

Julkaistu on mielenkiintoinen ja persoonallisesti kirjoitettu, hauska lukea ja antoisa.

Annikka Tapaninen
Architecta

*Hilkka Lehtonen 2017:
Me – ensimmäiset väitteet
suomalaiset naisarkkitehdit.
Suomen naisarkkitehtien
yhdistys Architecta ry. 73 sivua.
Julkaisua voi tilata Architectan
puheenjohtajalta Pirkko-Liisa
Schulmanilta, pirkko-liisa.
schulman@bydesign.fi,
puh. 050 505 4147, hintaan
10 euroa + lähetyskulut.*

Toni Peltola

1969–2017

A rkkitehti Toni Peltola menehtyi odottamatta Lissabonissa 1.9. Tieto Tonin poismenosta yllätti ystäväpiiriin. Hän oli 48-vuotias, syntynyt Turussa 13.8.1969. Muutto Pariisista uuteen asuntoon Lissabonissa jäi kesken.

Toni Peltola kirjoitti ylioppilaaksi Turun Puolalanmäen lukion vuonna 1988. Puolalanpuisto lähialueineen oli myös hänen lapsuutensa ja nuoruutensa kasvuympäristö. Kun hän lukion alussa ilmoitti aikovansa arkkitehdiksi, kelloja ei ollut asiasta epäilystä.

Opiskelijana Tampereen teknillisessä korkeakoulussa Peltola erottui joukosta lahjakkuutensa ja avoimuutensa vuoksi. Hänellä oli sisäsyntyinen varmuus arkkitehtuurista. Hänellä oli oma, tarkka ja järjestelmällinen tyylitaju ja pohjaton kiinnostus kaikkea visuaalista kohtaan.

Tampereen arkkitehtuurisasto teki 1990-luvulla paljon yhteistyötä Pariisin École des Beaux-Artsin kanssa, missä Peltolakin opiskeli lukuvuoden 1992–1993. Vuonna 1995 valmistuneesta diplomityöstään hän sai toisen palkinnon kansainvälisessä opiskelijakilpailussa. Palkintojenjako oli Lissabonissa. Diplomityö oli laajan korttelialueen täydennysrakentamissuunnitelma Pariisiin koillisosaan.

Vuonna 1996 Peltolan yhdessä Pekka Mäen ja Rauno Lehtisen kanssa tekemä ehdotus Kannel voitti arkkitehtuurikilpailun Suomen Saksan-suurlähetystöksi Berliiniin. Selkeä ja koruton rakennus palkittiin muun muassa maailman parhaana rakennuksena.

Kansainvälinen ura oli itsestäänselvyys ja ainoa vaihtoehto. Opiskelujen jälkeen Pariisista tuli hänen pitkäaikainen kotikaupunkinsa. Hän teki aluksi töitä useissa pariisilaisissa toimistossa, kuten Dominique Perraultilla. Yhteensä kahdeksantoista vuotta hän työskenteli Ranskan merkittävimpiin kuuluvassa, suurimmillaan 400 työntekijän Valode & Pistré -toimistossa. Siitä muodostui hänen työuransa merkittävin vaihe.

Vakava suhtautuminen työhön vei hänet pian suurten ja teknisesti vaativien hankkeiden johtotehtäviin. Ranskassa hän johti hankkeita kuten T1- ja Saint-Gobain-tornit Pariisiin La Défensessä ja Incity-torni Lyonissa. Suuria kohteita olivat myös Bouygues Telecomin ja bioMérieux'n pääkonttorit, Capgemini-yliopisto ja Monacon laajentamissuunnitelma

merelle. Beirutissa hän johti Damac-tornin ja CinemaCityn suunnittelua, Kuwaitissa useita isoja elokuvateatterihankkeita. Paitsi korkeita monet hänen suunnittelemistaan rakennuksista olivat huomattavan laajoja, jopa satojatuhansia neliöitä.

Työssään Peltola oli täsmällinen ja halusi aina tehdä parhaansa – ja voittoa. Hän käytti paljon aikaa nuorempien arkkitehtien rohkaisemiseen ja heidän ammattitaitonsa kehittämiseen. Hän oli varautunut, antelias, hauska, utelias, älykäs ja vapaa. Hän oli merkittävä arkkitehti.

Peltola toimi myös suomalaisen arkkitehtuurin sanansaattajana järjestäessään viidentoista vuoden ajan ranskalaisille arkkitehteille opintomatkoja Suomeen. Hänen ystäväpiiriinsä oli laaja ja kansainvälinen. Suomalaisista arkkitehteista hän arvosti erityisesti Aulis Blomstedtin ja Alvar Aallon työtä. Hän olikin Les Amis de la Maison Carré d'Alvar Aalto -yhdistyksen puheenjohtaja. Maison Louis Carré oli hänelle muutenkin tärkeä paikka.

Vuosi sitten Peltola päätti lopettaa työnsä Pariisissa ja muuttaa Lissaboniin, mitä hän oli suunnitellut jo vuosia. Viime kevään hän oli kuitenkin Suomessa osallistuessaan Pasilan tornialueen suunnitteluun Trium Arkkitehtien työryhmässä, jonka ehdotus on mukana suunnittelukilpailun jatkossa.

Luonteeltaan Toni oli hillitty ja hienotunteinen. Hänen kiinnostuksen kohteitaan olivat arkkitehtuurin lisäksi taide, muotoilu ja suomalaisen taidelasin kerääminen. Taide oli Tonille elämäntapa, josta hän ammensi myös työhönsä arkkitehtina.

Vaikka työmatkat suuntautuivat ympäri Eurooppaa ja Lähi-itää, Toni kävi Suomessa säännöllisesti perheensä luona ja ystäviään tapaamassa. Toni oli luotettava ystävä, jonka jälleen näkeminen oli aina ilo.

*Valode & Pistré
Henna Helander
Ilkka-Antti Hyvärinen
Juhani Katainen
Mauri Korkka
Kirsi Marjamäki
Teresa Moorhouse
Miia Perkkiö*

Kaija Suonio

1935–2017

Kaija Suonio menehtyi pitkäaikaiseen sairauteen 2.7.2017 Helsingin Mariankodissa.

Elimäellä 21.7.1935 syntynyt Kaija lähti Karhulasta ylioppilaaksi kirjoitettuaan opiskelemaan Teknilliseen korkeakouluun, josta hän valmistui arkkitehdiksi vuonna 1963.

Opiskeluaikanaan ja valmistuttuaan Kaija työskenteli Toivo Korhosen sekä Castrén-Jauhiainen-Nuutilan (CJN) toimistossa rakennussuunnittelun parissa.

Työelämänsä viimeiset vuodet hän työskenteli yliarkkitehtina Rakennushallituksen hankesuunnittelutehtävissä, kunnes jäi eläkkeelle sen lopettaessa toimintansa.

Kaija oli ahkera klassisten konserttien kävijä sekä kiinnostunut kuvataiteista. Hän vieraili mielellään taidemuseoissa vuosittaisilla ulkomaanmatkoillaan ja osallistui usein arkkitehtien opintomatoille. Vaikea sairaus vei kuitenkin voimat, ja viimeiset vuotensa Kaija joutui viettämään lähes vuoteenomana.

*Markku Suonio
Kaijan nuorin veli*

Teepparivuosinaan eräänä vappuna Kaija valittiin Miss Simasuuksi.

TunnustusPAANU 2017 -ehdokkaita etsitään

Suomen Arkkitehtiiliitto SAFA jakaa vuosittain kestävän kehityksen tunnustuspalkinnon, TunnustusPAANUn. Palkinnon tarkoituksena on nostaa esiin hyviä esimerkkejä kestävän kehityksen toteutumisesta rakennusalalla sekä lisätä keskustelua ekologisesta rakentamisesta.

Kestävä kehitys on yleisesti hyväksytty keskeiseksi tavoitteeksi rakennusalalla, mutta käytännön suunnittelussa ja rakentamisessa tavoitetta ei aina saavuteta. Keskustelu rakentamisen ja yhdyskuntasuunnittelun ympäristövaikutuksista on yhä tarpeellisempaa. Tarvitaan innostavia tekoja ja uusien toteutustapojen esittelyä – positiivisia signaaleja siitä, että ympäristön huomioiminen on mahdollista suunnittelun ja rakentamisen kaikissa vaiheissa.

Tunnustus voidaan myöntää sellaiselle yritykselle, yhteisölle tai yksityiselle henkilölle, joka on toiminnallaan edistänyt kestävän kehityksen toteutumista rakennetussa ympäristössä ja on siten tarjonnut esimerkin kaikille rakennusalan toimijoille.

Tunnustus jaetaan vuosittain. Ehdotuksia tunnustuksen saajaksi voivat tehdä kaikki SAFAn jäsenet. Tunnustuksen saajan valitsee ehdotusten joukosta raati, jonka muodostavat kestävän kehityksen alaosaston EKO-SAFAn johtokunta sekä SAFAn hallituksen edustaja. TunnustusPAA-NU on vuodesta 2014 jaettu kiertopalkintona.

Ehdotukset palkinnon saajaksi voi lähettää **7.12.2017 mennessä** sähköpostitse osoitteeseen eko.safa.info@gmail.com.

ATL uudistuu

KAIKKIA PALVELUITA ATL EI AIO TUOTTA ITSE, JA PYRIMME ENTISTÄ LAAJEMMIN TARJOAMAAN PALVELUITAMME VERKOSSA.

Ensi vuonna 30 vuotta täyttävä Arkkitehtitoimistojen liitto ATL uudistaa toimintaansa juhlavuotensa aikana. Edunvalvontaan ja hyviin jäsenpalveluihin keskittynyt ATL on vuoden 2017 aikana pohtinut omaa rooliaan. Edunvalvonta ja palvelut eivät katoa toiminnasta mihinkään, mutta niiden painotuksia uusitaan ja niiden rinnalla vahvistetaan liiton viestintää.

Viestintä suunnittelua edistämässä

Viestinnällä ja edunvalvonnalla halutaan parantaa arkkitehti-toimistojen toimintaedellytyksiä Suomessa ja edistää alan pääsyä kansainvälisille markkinoille. Parhaillaan käymme läpi viestintäämme: toimintaympäristöä, viestinnän tavoitteita, kohteita, kanavia ja viestejä. Tulokset alkavat näkyä vuonna 2018.

Arkkitehtuurin laatu ja osaaminen näkyvät jatkossakin, mutta mystiikkaa ja kokemusta elitismistä pitää saada purettua. Arkkitehtisuunnittelulla parannetaan ihmisten elinympäristöä, tehdään alueista houkuttelevia ja ekologisia ja parannetaan rakennusten käytettävyyttä. Tämän pitää näkyä, jotta hyvää arkkitehtisuunnittelua käytetään enemmän.

Edunvalvonnassa jatketaan alan kehityksen seuraamista ja puututaan toimistojen kannalta hankaliin asioihin, kun on tarvetta. Myös valmistautuminen tulevaan hallituskauteen on aloitettu. Keskeisiä tavoitteita ja viestejä mietitään parhailaan, ja niitä pyritään saamaan mukaan hallitusohjelmaan, riippumatta tulevasta hallituskoalitioista.

Kansainväliseksi arkkitehtuurimaaksi

Kansainvälisyyden edistäminen on viestintää raskaampi prosessi. Arkkitehtuuri on perustaltaan yrityspalvelua. Palveluviennin logiikat ovat sovellettavissa arkkitehtuuriinkin.

Vientimahdollisuuksia edistää kumppanuuksien etsiminen kohdemaista, muualta rakentamisesta, rakennusten käyttäjäpuolelta sekä muista palveluyrityksistä. ATL on pieni toimija, joten sen täytyy käyttää verkostoja saadakseen toimintaansa vaikuttavuutta. Hyviä mahdollisuuksia laajentaa arkkitehtitoimistojen liiketoimintaa kansainvälisesti voivat olla rakennusalan yritysten kanssa yhteisten vientiprojektien

ja vaikkapa suomalaisen koulun tai sairaanhoidon vieminen rakennus- ja palvelupaketina.

Kansainvälistyminen on iso kokonaisuus, jonka kehittäminen ottaa aikansa. Vuoden 2018 aikana emme vielä pysty järjestämään kovin laajaa toimintaa, mutta muutaman vuoden tähtäimellä on tarkoitus pystyä tarjoamaan kokonaisuus, josta on hyötyä kansainvälisille markkinoille haluaville jäsenillemme.

Palvelukysely jäsenille tulossa

ATL:n palveluiden tavoitteena on vahvistaa jäsenoimistojen liiketoimintaedellytyksiä. ATL:n palvelupaletin keskeisiä osia ovat olleet sopimusneuvonta, juridinen neuvonta ja työsuhteasiat. Jotta toimistot voivat kehittää ja kasvattaa liiketoimintaansa, on tarpeen tietää, kuinka paljon kansainvälistymispalveluita, liiketoimintaosaamisen kehittämistä ja esimerkiksi back office -palveluita jäsenistössä koetaan tarpeelliseksi.

Haluamme siis tietää, millaisia palveluita jäsenoimistomme tarvitsevat. Jäseninäemme on 250 erilaista toimistoa, joista osa on suuria, osa pieniä, osa toimii hyvin paikallisesti, osalla taas on pysyvää toimintaa ulkomailla. Tarpeet ovat erilaisia, ja kaikille haluamme tarjota jotakin.

Tarpeiden selvittämiseksi teemme vuoden lopulla palvelukyselyn. Sen pohjalta muokkaamme ATL:n omia palveluita sellaisiksi, että erityyppiset jäsenemme saavat mahdollisimman tasapuolisesti sitä, mitä tarvitsevat.

Kaikkia palveluita ATL ei aio tuottaa itse, ja pyrimme entistä laajemmin tarjoamaan palveluitamme verkossa. Yhteistyökumppanien avulla palvelutuotantoa saadaan laajennettua ja asiantuntemusta parannettua. Verkkopalveluita on helppo käyttää milloin tahansa. Toimistomme pysyy jatkossakin pieninä, joten mahdollisuudet henkilökohtaiseen palveluun ovat rajalliset.

Vaikka teemme palvelukyselyn, ei kannata jäädä odottamaan, jos on ajatuksia ja toiveita. Otamme mielellämme vastaan palautetta ja kehittämisehdotuksia. Tavoitteena on tarjota mahdollisimman hyviä ja osuvia palveluita koko jäsenkunnalle.

Kalle Euro

Kehitysarkkitehdiksi Sofia Amberla

Arkkitehtitoimistojen liiton ATL:n uutena kehitysarkkitehtina on aloittanut arkkitehti **Sofia Amberla**. Hän on valmistunut arkkitehdiksi Tampereen teknillisestä yliopistosta vuonna 2002.

Amberla on hankkinut aiempaa kokemusta alalta Espoon ja Helsingin kaupungeilta viranomaisen roolissa sekä eri arkkitehtitoimistoissa rakennussuunnittelun parissa. Hänen kohteensa ovat vaihdelleet Musiikkitalosta kesämökkiin. Amberla on innostunut ympäristöjen tarkasta havainnoinnista.

Arkkitehtuurissa Amberlaa viehättää eniten monitasoisuus: rakennusten ja paikkojen toiminnallisten ja taloudellisten arvojen lisäksi erityisen kiinnostavia ovat paikkojen identiteetit ja tunnelmat sekä niiden syntymekanismit. Toisaalta hänestä mukavaa on myös alan käytännöllisyys – suora yhteys ihmisten elämään ja arkeen.

”Olemme koko ajan rakennetuista ympäristöistämme tulevien visuaalisten ja myös muiden aistiherätteiden vaikutuskentässä, tiedostamme sitä tai emme.”

Amberla uskoo, että tulevaisuudessa juuri tämän näkymättömän arkkitehtuurin merkitys tulee kasvamaan. Ymmärrämme näkyvien pintojen lisäksi paremmin sen, mikä merkitys vastuullisesti suunnitelluilla ja laadukkaasti toteutetuilla ympäristöillä on ihmisten hyvinvoinnille tai yritysten menestykselle.

”Kokemukseni mukaan monet arkkitehdit ovat jo nyt työssä ja osaamisensa kautta tälle asialle hyvin virittäytyneitä ja motivoituneita. Tilaajakeskusteluissa pelimerkit ovat kuitenkin helposti perinteisiä, suoraan rahaksi vaihdettavia.”

Jotta muutos voisi olla mahdollinen, Amberlan mukaan on syytä aktiivisesti etsiä uudenlaisia, myös numeraalisesti ymmärrettäviä mittareita, jotka kertovat selkeästi hyvän suunnittelun merkityksestä, vaikuttavuudesta sekä kustannusvaikutuksista ja huomioivat mahdolliset imagonäkökannat.

”Tehtävä ei ole yksinkertainen eikä kerralla valmis, mutta erittäin olennainen, jotta voimme painokkaammin argumentoida riittävien suunnittelubudjettien ja -aikataulujen puolesta niin tilaajien kuin myös laajemmin arkkitehtuuria ja rakentamista seuraavien ryhmien ja tahojen suuntaan.”

Uuteen tehtäväänsä Amberla suhtautuu innostuneesti ja luottamuksen osoituksena. ATL on kiinnostava ja raikas mahdollisuus, erityisesti koska monet liiton toimintatavat ovat uudistumassa, mitä tukee myös siirtyminen uusiin toimitiloihin.

Vapaa-ajallaan Amberla harrastaa taidemaalauksia ja valokuvausta sekä kasvattaa muinaismuistoalueella omenapuu-tarhaa.

TEHTÄVÄ EI OLE YKSINKERTAINEN EIKÄ KERRALLA VALMIS, MUTTA ERITTÄIN OLENNAINEN, JOTTA VOIMME PAINOKKAAMMIN ARGUMENTOIDA RIITTÄVIEN SUUNNITTELUBUDJETTIENTEN JA -AIKATAULUJEN PUOLESTA.

AURORA SALONEN

Virtaavan joen voimalla

Kutsukilpailussa haluttiin kehittää Kymijoen rantapui-
toa kaupunkilaisten kohtaamispaikkana sekä toimin-
nallisesti ja maisemallisesti kiinnostavana kokonaisuus-
tena, joka hyödyntää joen läheisyyttä.

Kouvolan kaupunki järjesti yhteistyössä Suomen Maisema-arkkitehtiliitto MARKin kanssa suppean kutsukilpailun Kuusankosken keskustassa sijaitsevan noin 10 hehtaarin laajuisen Kymijoen rantapuiston alueesta. Kilpailun avulla pyrittiin kartoittamaan ja sijoittamaan alueelle sopivia toimintoja ja tutkimaan kustannustehokkaita tapoja toteuttaa maisema-arkkitehtuuriltaan korkeatasoinen, nykyaikainen, viihtyisä, esteetön ja turvallinen rantapuisto.

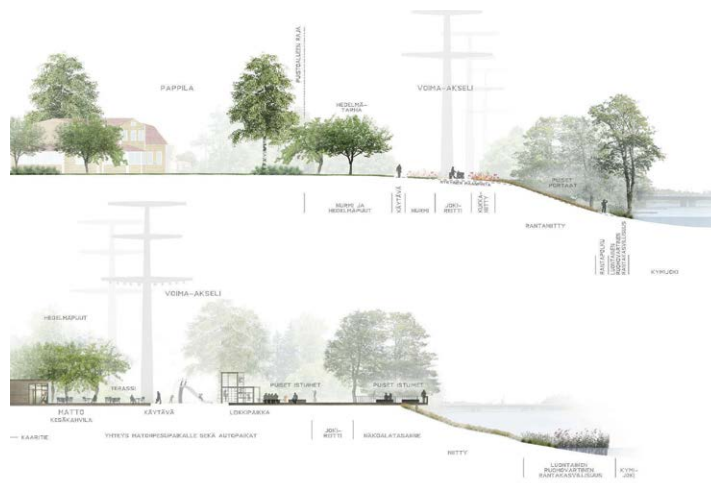
Kilpailuun kutsuttiin Maisema-arkkitehtitoimisto Näkymä, Maisema-arkkitehtitoimisto Studio Terra, FCG Suunnittelu ja tekniikka sekä Sito.

Maakunnallisesti merkittävä Kymijoki

Kilpailuehdotuksissa oli hyvä suunnitteluote ja paikan erityispiirteiden sekä mittakaavan taju, joskin osa esitetyistä yksittäisistä ratkaisuista vaikutti ylimitoitetuilta. Tehtävään oli paneuduttu eläytyen ja paikan vahvuuksiin tukeutuen, ja monipuolisia toimintoja oli ehdotettu luonteviini kohtiin eri puolille rantapuistoa ja veden äärelle. Kaikissa ehdotuksissa oli ansioita ja hyviä yksittäisiä ideoita Kuusankosken keskusta-alueelle merkittävän rantapuiston jatkokehittelyn pohjaksi.

“

RANTAPUISTON KAUNIISTI LINJATTU
PÄÄREITTI OHJAA KULKUA JA AVAA
HOUKUTTELEVIA NÄKYMİÄ KYMIJOEN
SUUNTAAN.

Kuvat voittaneesta ehdotuksesta Kuusaa virtaa.

Kymijoki rantoineen on kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta maakunnallisesti merkittävää aluetta. Suunnittelukilpailun tulosten perusteella aluetta voidaankin aktivoida nykyistä paremmin niin asukkaiden kuin matkailijoidenkin käyttöön. Siten korostetaan alueen arvoja sekä merkitystä osana Kuusankosken keskustaa. Erityisesti Sommelon kiinteistön ja sitä ympäröivän, Kuusankosken keskustan kannalta keskeisen alueen jatkokehittäminen saa uutta tukea kilpailuehdotuksista.

Aluetta elävöittävät muun muassa venepaikat, uimapaidat ja sauna, oleskeluaukiot, rantatori sekä aktivoidut tai uudet kulkuyhteydet. Kiinnostus kehittää aluetta voi kasvaa kilpailun tulosten myötä. Alueen suunnitteluratkaisuja tuleekin pohtia kokonaisuutena.

Muotokieli vahvasta konseptista

Palkintolautakunta valitsi yksimielisesti kilpailun voittajaksi ehdotuksen *Kuusaa virtaa*. Ehdotuksen konsepti perustuu virtaavan joen voimaan, alueen historiaan ja ympäröivään kaupunkiin, ja esitetty muotokieli tukeutuu konseptiin vahvasti.

Selkeiden kaupunkirakenteellisten akselien yhdistäminen avoimeen, rauhalliseen, ilmeeltään luonnonmukaiseen maisemaan luo vahvan ja toimivan kokonaiskonseptin, joka kestää myös muutoksia ja vaihteittain toteutusta. Vanhojen betonisten voimajohtopylväiden esiin tuominen osana ”voima-akselia” on ansiokas ajatus, joka toimii tarvittaessa myös ilman pylväitä. Kokonaisuus on varmaotteinen, hallittu ja elegantisti esitetty, ja konsepti välittyy kuvista hyvin.

Kymijoen rantapuiston alueelle on luotu ehdotuksessa uusia elämyksellisiä paikkoja, alueen identiteettiä ja mittakaa-

vaan tukeutuen. Esitetyt toiminnot tukeutuvat akseleihin ja muodostavat kiinnostavia toiminnallisia keskittymiä.

Rantapuiston kauniisti linjattu pääreitti ohjaa kulkua ja avaa houkuttelevia näkymiä Kymijoen suuntaan. Puistoalue liittyy luontevasti ympäröivään kaupunkirakenteeseen, ja kilpailun eräänä tavoitteena ollut keskustatoimintojen laajentaminen rannan suuntaan toteutuu ehdotuksessa parhaiten.

Elina Kataja

Voittaja

Ehdotus *Kuusaa virtaa*

Maisema-arkkitehtitoimisto Näkymä

Tekijät: maisema-arkkitehdit **Matti Liski**, **Sofia Tigerstedt** ja **Ana Torres Gomez** sekä maisema-arkkitehtiylloppilas **Lilja Palmgren**

Asiantuntijat: Dlt: **Antti Junnila** ja **Hannu Palola**, Innogeo Oy (geotekniikka); DI **Jarmo Niemi**, Suunnittelukide Oy (rakennetekniikka)

Palkintolautakunta

Kouvolan kaupungin nimeämät edustajat: tekninen johtaja **Hannu Tylli**, kaupunginarkkitehti **Anne Kangasniemi-Kuikka**, kaupungininsinööri **Anne Ahtiainen**, suunnittelupäällikkö **Tapani Vuorentausta**, viherpäällikkö **Jouni Dahlman** ja kaavoitusarkkitehti **Kaisa Niilo-Rämä**
Kilpailijoiden nimeämä edustaja: maisema-arkkitehti **MARK Elina Kataja**

ALUMIINIJULKISIVUT

alupro.com

OPASTEKILPIÄ

JALALLISET OPASTEET

Opasteita jo
vuodesta
1951

Teollisuustie 10-14
01800 Klaukkala
puh. 010 318 3000
myynti@versaali.fi
www.versaali.fi

BUDJETTIHINNAT JA KUSTANNUSARVIOT

www.fmclaskentapalvelut.fi

KUSTANNUSHALLINNAN
ASiantuntijapalvelut

- Rakennushankkeiden budjettiarviot
- Vertailulaskelmat
- Tarkat kustannusarviot
- Laserkeilaus ja inventointimallinnus
- Rakennusriitojen selvitykset
- Elinkaarikustannukset

FMC Laskentapalvelut

KUIN OSA OMAA TIIMIÄSI

PYÖRILLE OMA SÄILYTUSTELINE

COMPACT PML-2

*tehokas
säilytysjärjestelmä

ovella®
Info: ovella@ovella.fi

PYÖRÄNOJAM-10

*mukava
parkkijärjestelmä

RAKENNUSTEN SUOJAUS

HANSAMEX OY

- törmäyssuojat, käsijohteet
- biostaattiset kestopinnoitteet
- räjähdys- ja savunpoistoluukut
- lattia- ja laatoituslistat

Kuormatie 14 • 03100 Nummela
p. 09-5655 010 • info@hansamex.fi
www.hansamex.fi

JULKISIVULAATAT

**HB-Gramos on
yksilöllinen ja näyttävä
julkisivuratkaisu!**

upea, iso
laattakoko 700x452m

SITOWISE

Projektiarkkitehti | Projektipäällikkö | Tiiminvetäjä

Etsimme vahvistuksia kaupunkisuunnittelun ja arkkitehtisuunnittelun tehtäviin.

Lue lisää www.sitowise.com

Hakuaika päättyy 31.12.2017.

WWW.SITOWISE.COM

Sito ja Wise Group ovat yhdistyneet. Yhdessä olemme yli 1200 hengen talo- ja infrarakentamisen asiantuntijayritys ja tarjoamme asiakkaillemme kaikki rakentamisen suunnittelu-, asiantuntija- ja digitaaliset palvelut saman katon alta.

Kun ovelta vaaditaan mahdottomia.

KORROOSION KESTÄVYYTTÄ

LAMI-ovi ei turpoo, lahoa tai ruostu ja sen pintamateriaali, lasikuitupolyesteri, kestää erinomaisesti mekaanista rasitusta lohkeilematta.

Aalto-yliopiston Arkkitehtuurin laitoksella
on avoinna seuraava tehtävä:

Kaupunkisuunnittelun professori

Professori johtaa kaupunkisuunnittelun opetusta ja tutkimusta sekä kehittää uusia työkaluja kaupunkisuunnitteluprosessin eri vaiheisiin. Yhteistyö kotimaassa ja kansainvälisesti sekä vaikuttaminen kaupunkien kehittymiseen on tärkeä osa tehtävää.

Hakuaika päättyy **4.12.2017**. Lisätiedot: aalto.fi/en/about/careers/jobs/

Aalto-yliopisto on rohkeiden ajattelijoiden yhteisö, jossa tiede ja taide kohtaavat tekniikan ja talouden. Tunnistamme ja ratkaisemme yhteiskunnan suuria haasteita ja rakennamme innovatiivista tulevaisuutta. Yliopistossa on kuusi korkeakoulua, lähes 20 000 opiskelijaa ja yli 400 professoria. Kampuksemme sijaitsevat Espoossa ja Helsingissä.

Aalto-yliopisto

aalto.fi

Etsimme Kruununhakaan mukavaan
työyhteisöömme uutta jäsentä

ASUNTOSUUNNITTELUN TEHTÄVIIN.

AutoCad- tai Revit-osaaminen välttämätön.

Hakemukset: eeva.saaskilahti@arkhmv.fi
Lisätietoja: Eeva Sääskilahti p. 040-8405546

ARKKITEHTITOIMISTO HMV Oy
www.arkhmv.fi

Helsinki

Kaupunkiympäristö
helsinkirekry.fi

Kaupunkiympäristön toimiala suunnittelee, rakentaa ja ylläpitää Helsingin kaupunkiympäristöä sekä tarjoaa siihen liittyviä palveluja. Tilapalveluiden rakennussuunnitteluyksikkö suunnittelee rakennuksia ja tiloja kaupungin omaan käyttöön. Lue lisää osoitteesta www.hel.fi/kaupunkiymparisto.

Arkkitehti

Haemme tietomallinnustaitoista suunnittelijaa tilapalveluiden rakennussuunnitteluyksikköön toimimaan suunnitteluhankkeissa projektiarkkitehtina ja pääsuunnittelijana. (Työavain 6-240-17)

Liity osaavaan, moniammatilliseen työyhteisöömme ja jätä hakemuksesi 7.12.2017 klo 16 mennessä osoitteessa www.helsinkirekry.fi. Työavaimen numero ohjaa ilmoitukseen.

Helsingin kaupunki edistää henkilöstön yhdenvertaisuutta ja laaja-alaista tasa-arvoa.

Lisää avoimia työpaikkoja: www.safa.fi

TILITOIMISTO A-PALVELU OY

Korkeavuorenkatu 43 D, 00130 HELSINKI

puh. (09) 6801 368

tilitoimisto@apalvelu.fi

SCHAUMAN ARKKITEHDIT - HELSINKI

Schauman Arkkitehdit on v. 1975 perustettu arkkitehtitoimisto,
jossa työskentelee 34 huippuosaajaa.
Toimistomme pääpaikka sijaitsee Turussa.

Haemme **Helsinkiin** perustettavaan toimistoon

ARKKITEHTIA / TOIMISTON JOHTAJAA

- olet itsevarma ja haet uusia haasteita
- saat asioita tapahtumaan
- kannat itsenäisesti vastuuta
- sinulla on vahva kokemus asuntosuunnittelusta
- hallitset Archicad -ohjelmiston

Kokoa oma dream-teamisi ja rakenna jotain aivan uutta
omia ajatuksiasi toteuttaen.

Suunnitellaan koteja, tehdään kilpailuja ja kehitetään yhdessä toimisto,
josta voimme olla ylpeitä!

Hakemukset: palkkatoiveineen 8.12.2017, klo 15.00 mennessä
osoitteeseen rekry@schaumanarch.fi

Lisätiedot sekä yhteydenotot:

Janne Helin, puh. +358-2-2515555 / +358-400-639581

SCHAUMAN ARKKITEHDIT

Linnankatu 9D
FI-20100 Turku, Finland
+358 2 251 5555
schaumanarch.fi

ESPOO
ESBO

Tervetuloa joukkoomme

Rakennusvalvontakeskus osallistuu toimivan, turvallisen ja viihtyisän elinympäristön luomiseen. Se ohjaa ja neuvoa rakentamista ja sen vaikutusta ympäristöön, ohjeistaa suunnittelua ja päättää rakentamisen lupa-asioista. Tarjoamme sinulle rakentamisen näköalapaikan asiantuntevassa työympäristössä.

HAEMME RAKENNUSVALVONTAKESKUKSEEN

LUPA-ARKKITEHTIA

Työavain 4-125-17

vakinaiseen virkaan 2.1.2018 alkaen tai sopimuksen mukaan. Lupa-arkkitehti tekee lupapäätöksiä ja valmistelee lautakunnalle oman vastualueensa rakennushankkeet sekä huolehtii osaltaan rakennettuun ympäristöön ja kaupunkikuvaan liittyvästä ohjauksesta ja neuvonnasta.

Tehtävässä edellytetään kokemusta rakennussuunnittelusta, kykyä itsenäiseen työskentelyyn ja päätöksentekoon sekä hyviä yhteistyötaitoja, asiakaspalveluhenkisyttä ja tietotekniikan hallintaa. Lisäksi edellytämme sujuvaa suomen kielen suullista ja kirjallista taitoa. Kelpoisuusvaatimuksena on soveltuva ylempi korkeakoulututkinto.

Täytä hakemus 15.12.2017 klo 15.45 mennessä osoitteessa
espoonrekry.fi

HAMEENLINNA

Ihan lähellä.

**NÄKÖALAPAIKKA
KAUPUNKI-
SUUNNITTELUUN**

Haemme joukkoomme

ASEMAKAAVA-ARKKITEHTIA

Tutustu avoimena olevaan virkaan
ja hae 1.12.2017 mennessä
osoitteessa www.hameenlinna.fi/tyopaikat

ERIKOISLASI-IKKUNAT

**KLASI
IKKUNAT**

Puh. 0424 552 71, info@klas1.fi, www.klas1.fi

Lisää avoimia työpaikkoja:
www.safa.fi

MYYDÄÄN erittäin vähän käytetyt ja järeät:
HP CM6030 A3+ koon väri laser/copy/scan/pdf/fax,
HP DesignJet Z6100 42" pigmentti 8-väri.
Yht. Oskari Oinonen 040 541 6098 / oskari@o2.fi
PDF-esite: www.safa.fi/extranet/keskustelupalsta

Ensto sähköistää sairaalat

Katso video
Oulun sairaalaan
sähköistysprojektista:
ensto.fi/sairaala

Better life.
With electricity.

Vaikka sairaalan asennuskalusteiden värit ilahduttavat, värien ensisijainen tarkoitus ei ole piristää potilaita, vaan varmistaa sähkönsaanti joka tilanteessa. Ensto eDuct -kanavapistorasiat, sekä Ensto Intro -pistorasiat ovat saatavilla kaikissa sairaalastandardin vaatimissa väreissä.

enstointro.fi

ENSTO

ensto.fi

HAMARI KALUSTAA AUDITORIOT

Kuva: Marita Koivisto

Turun kaupunginteatterin suurella näyttämöllä istutaan Hamarin kesällä 2017 toimittamissa uusissa istuimissa. Istuimet tehtiin vanhaa mallia kunnioittaen. Tuolin suunnittelusta vastasi Philip Kronqvist LPR-Arkkitehdit Oy:stä. Hamarin teknisestä suunnittelusta vastasi Ville-Pekka Into. Katsomossa on yhteensä 655 paikkaa.

Hamari on kokenut auditoriokalustamisen ammattilainen. Siksi yhteistyö kanssamme säästää aikaa ja lisää laatua. Räättälöimme kuhunkin kohteeseen ilmeeltään ja toimivuudeltaan optimaalisen kokonaisuuden. Halutessasi saat kauttamme koko paketin ensimmäisestä ideasta viimeisen istuimen asennukseen.

Ota yhteyttä niin kerromme lisää.

HAMARI
auditorium furniture solutions

HAMARI auditorium furniture solutions Oy
Runeberginkatu 34 E // FI-06100 Porvoo Finland // mobile 050 502 4731 // www.hamari.pro